

20240112

สมบัติของผู้ดี

แต่งโดย เจ้าพระยาพระเสด็จสุนทรราชสมบัติ
(ม.ร.ว. เปีย มาลากุล)

ฉบับ อธิบายรายละเอียด โดย

ดร.อาทร จันทวิมล

๒๕๖๖

สารบัญ

คำนำ

ความเป็นมาของ หนังสือสมบัติของผู้ดี

ภาคที่ ๑ ผู้ดีย่อมรักษาความเรียบร้อย

ภาคที่ ๒ ผู้ดีย่อมไม่ทำอุจาดลามก

ภาคที่ ๓ ผู้ดีย่อมมีสัมมาคารวะ

ภาคที่ ๔ ผู้ดีย่อมมีกิริยาเป็นที่รัก

ภาคที่ ๕. ผู้ดีย่อมเป็นผู้มีสง่า

ภาคที่ ๖ ผู้ดีย่อมปฏิบัติการทำงานดี

ภาคที่ ๗ ผู้ดีย่อมเป็นผู้ใจดี

ภาคที่ ๘ ผู้ดีย่อมไม่เห็นแก่ตนถ้อยเดียว

ภาคที่ ๙ ผู้ดีย่อมรักษาความสุจริตซื่อตรง

ภาคที่ ๑๐. ผู้ดีย่อมไม่ประพฤติชั่ว

คำนำ

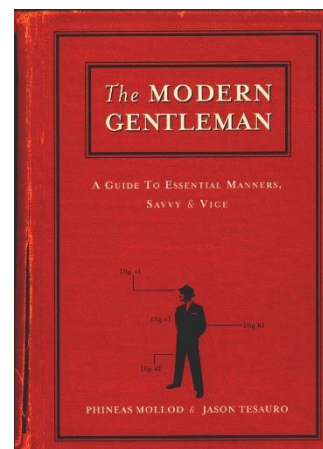
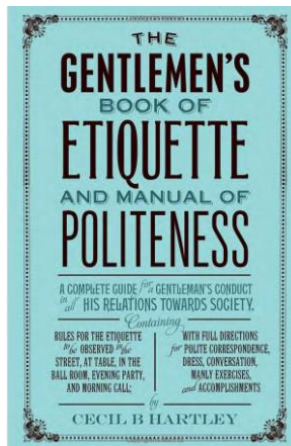
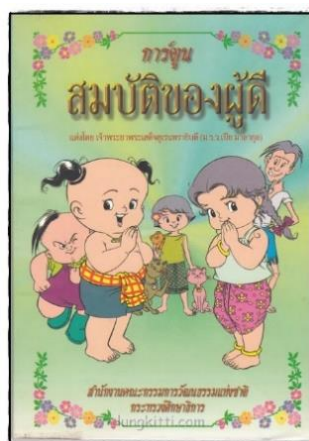
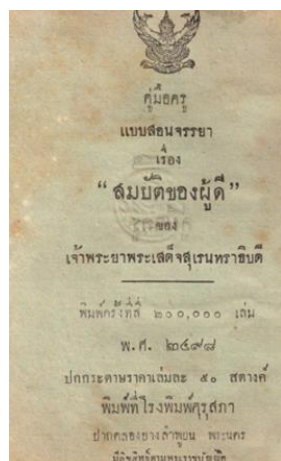
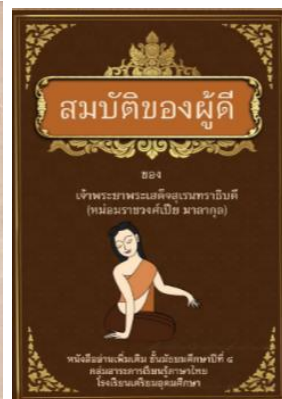
หนังสือสมบัติของผู้ดี เป็นหนังสือสอนจริยธรรม ให้เยาวชนเป็นคนดี ประพันธ์โดยเจ้าพระยาพระเสด็จสุนทรธิบดี (ม.ร.ว. เปีย มาลากุล) จัดพิมพ์ครั้งแรกในสมัยรัชกาลที่ ๕ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๔ (ร.ศ.๑๑๕) เพื่อใช้เป็นแบบเรียนคติธรรม ของนักเรียนฝึกหัดข้าราชการพลเรือน ต่อมามีการแก้ไขเพิ่มเติมในพ.ศ. ๒๔๕๕ แล้วจัดพิมพ์อีกหลายครั้ง กระทรวงศึกษาธิการเคยใช้เป็นแบบเรียนชั้นประถม โดยคัดลอกต่อกันมา มีคนอ่านหลายล้านคน

เนื่องจากหนังสือสมบัติผู้ดี ของเจ้าพระยาพระเสด็จฯ นั้น มีเฉพาะหัวข้อ คติธรรมสั้นๆ ซึ่งบางหัวข้อเข้าใจยากหรือเป็นที่น่าสงสัย ดังนั้น เมื่อราว พ.ศ. ๒๕๐๔ หม่อมหลวงป้อม มาลากุล จึงได้จัดทำภาคผนวกเพื่ออธิบายแต่ละหัวข้อ เพื่อให้สามารถปฏิบัติได้ง่ายขึ้น คล้ายอรรถกถาที่อธิบายความในพระไตรปิฎก เพราะมีคำที่น่าสงสัยอยู่บ้าง เช่น เอิกอึง เวลานิยม ข้ามกราบบุคคล กิริยาบิ่กบิ้น เกะกะระรัว ซึ่งอาจผิดพลาด จากคัดลอกมา หรือการเรียงพิมพ์

ในพ.ศ. ๒๕๖๖ ข้าพเจ้าได้จัดทำคำอธิบายเรื่องสมบัติผู้ดีขึ้นมาอีกสำนวนหนึ่ง เขียนภาพประกอบโดยนายสละ นาคบำรุง Salatoon เพื่อให้ผู้สนใจได้เลือกอ่านตามอัธยาศัย

อาทร จันทวิมล

9 พฤษภาคม 2566

ความเป็นมาของ หนังสือสมบัติของผู้ดี

หนังสือสมบัติของผู้ดี คือ กฎเกณฑ์หรือหลักการปฏิบัติตนของผู้ดี (Gentleman Etiquette) ที่มีผู้เขียนไว้ ให้เป็นตำราฝึกฝนคนทั่วไปให้เป็น “ผู้ดี” เช่น หนังสือสมบัติของผู้ดีของเจ้าพระยาพระเสด็จสุเรนทราธิบดี พ.ศ.2444 หรือ The Gentlemen's Book of Etiquette and Manual of Politeness By Cecil B. Hartley 1860.

ผู้ดีคือใคร ผู้ดี คือ คนดี หรือ ผู้เจริญแล้ว หรือคนที่ประพฤติดี ทั้งทางกาย (กายจรรยา คือทำดี เดิน ยืน นั่งนอน อย่างเหมาะสม) ทางวาจา (พูดจาสุภาพ เรียบร้อย) และทางใจ (มีความคิดในทางที่ดี) มีมารยาทเรียบร้อย มีศีลธรรม สุภาพ ไม่เป็นผู้ร้าย ไม่ทำผิดกฎหมายระเบียบประเพณีของสังคมนั้นๆ ไม่เป็นคนป่าเถื่อนหรือเด็กไร้เดียงสา ที่ยังไม่รู้จักธรรมเนียมประเพณีวิธีการของคนในชุมชนที่เจริญ ในภาษาอังกฤษใช้คำเรียก “ผู้ดี”ว่า “Gentleman , Honorable man , Nobleman หรือ Good person” ซึ่งเป็นชื่อเรียกผู้ดี มาตั้งแต่สมัยอัสวิน โบราณของอังกฤษ กว่าพันปีมาแล้ว แปลเป็นไทยว่าสุภาพบุรุษ สุภาพสตรี ผู้ดี นั้น ไม่จำเป็นต้องเป็นคนร่ำรวย อายุมาก มีชาติตระกูลสูง หรือมียศศักดิ์ ยศ

ตำแหน่งสูง เพราะคนธรรมดาก็สามารถเป็นผู้ดีได้ ถ้าประพฤติปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของการเป็นผู้ดี

การเป็น “ผู้ดี” นั้น มิใช่จะรู้มาเองตั้งแต่เกิด ตามธรรมชาติ เหมือนกับการหายใจ นั่ง นอน เดิน อุจาระ ปัสสาวะหรือน้ำมูกน้ำลายไหล แต่การเป็น “ผู้ดี” จะต้องมีการเรียนรู้และฝึกฝนให้ปฏิบัติถูกต้อง ตามกฎเกณฑ์ประเพณีของแต่ละสังคม คล้ายเด็กนักเรียน ต้องเรียนรู้ ก.ไก่ ข.ไข่ และ A,B,C แล้วฝึกผสมคำจนอ่านออกเขียนได้ หรือ ฝึกท่องสูตรคูณ ซึ่งไม่ได้เป็นความรู้ที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด ทำนองเดียวกับพระสงฆ์ในพุทธศาสนา ที่ต้องเรียนรู้และปฏิบัติตาม ศีล 227 ข้อ ซึ่งพระพุทธเจ้าทรงบัญญัติแล้วจารึกไว้ในพระไตรปิฎก หากพระสงฆ์รูปใดไม่ปฏิบัติตามพระวินัยจะถูกลงโทษ ตั้งแต่ว่ากล่าวตักเตือน สาราพความผิด ไปจนถึงปาราชิก คือไล่ออกจากความเป็นพระสงฆ์ คนที่ไม่ปฏิบัติตามเกณฑ์ “ผู้ดี” จะถูกถือว่าเป็นคนไม่เจริญ คนไม่ดี หรือคนร้าย ซึ่งอาจเข้ากับสังคมนั้นๆ ไม่ได้ หรือถูกลงโทษตามกฎหมายระเบียบของสังคมนั้น เช่น ไม่มีคนคบหาด้วย ถูกตำหนิติเตียน ถูกจำขัง หรือประหารชีวิต ส่วนคนที่เป็น “ผู้ดี” ก็จะได้รับการยอมรับ ยกย่อง ชมเชย และรางวัล จากสังคมผู้ดีด้วยกัน

ความเป็น “ผู้ดี” อาจมีวิธีมาตรฐานแตกต่างกันตามสังคม ประเทศ และเผ่าพันธุ์ เช่น การทักทายของคนไทยและอินเดียใช้วิธียกมือไหว้ ฝรั่งเศสจับมือขวา ลูกเสือจับมือซ้าย ญี่ปุ่นเกาหลีกိုင်คานันบ ชนเผ่าเมารีในนิวซีแลนด์ใช้จมูกแตะกัน ชาวทิเบตใช้วิธีแลบลิ้น ชาวมุสลิมทักทายด้วยการกล่าวคำสลามขอพรพระเจ้า แล้วใช้มือแตะที่หน้าอกหรือหน้าผากของตน พระสงฆ์ไทยปฏิบัติตาม

พระไตรปิฎก บาทหลวงคริสต์ปฏิบัติตามคัมภีร์ไบเบิล อิหม่ามมุสลิมปฏิบัติตามพระคัมภีร์กูรออัน ผู้ดีฝรั่งใส่รองเท้าเข้าบ้านเข้าโบสถ์ได้ แต่ผู้ดีไทยต้องถอดรองเท้าก่อนเข้าบ้านเข้าวัด ผู้ดีฝรั่งกินอาหารด้วยช้อนส้อมและมีด ส่วนคนอินเดีย เอเชีย และแอฟริกา นิยมกินด้วยการใช้มือเปิบ คนไทยพุทธนิยมไหว้รูปเคารพ แต่คนมุสลิมถือว่าการสักการะรูปเคารพเป็นบาปที่ต้องห้าม คนไทยจำนวนหนึ่งเชื่อให้หมอดูทำนายดวงชะตาโชคกลางสังหรณ์ แต่คนนับถือคริสต์ถือว่าการใช้บริการของหมอดูเป็นบาปมีความผิด

คนที่ไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ความเป็นผู้ดีของแต่ละสังคม จะถูกตราหน้าถือว่าไม่เป็นผู้ดี เป็นคนเลว หรือคนร้าย เช่น คนที่พูดโกหก คนที่ลักขโมย คนที่ทำร้ายผู้อื่น หรือคนที่ค้าหรือเสพสารเสพติด (ซึ่งอาจไม่เหมือนกันในแต่ละประเทศ เช่นคนที่มีกัญชา ๑ กิโลกรัมที่สิงคโปร์ถูกประหารชีวิต แต่ที่เมืองไทยอาจไม่มีความผิด) คนจีน ญี่ปุ่น เกาหลีที่ใช้ตะเกียบปักในชามข้าว ถือว่าไม่เป็นผู้ดี เพราะเหมือนจูดรูปไหว้ในงานศพ

ผู้ดีควรทำและไม่ทำอะไร? ตามมาตรฐานหลักการในหนังสือสมบัติของผู้ดีนั้น ผู้ดีอาจ เป็นชาย หญิง กระเทย เด็ก หรือผู้สูงอายุ คนจนหรือคนรวย เป็นเศรษฐีหรือคนกวาดถนน มีตำแหน่งยศสูงหรือต่ำ มีเชื้อเจ้าหรือไม่มีก็ได้ แข็งแรงหรือพิการเจ็บป่วย อ้วนหรือผอม สูงหรือต่ำ จะมีเชื้อชาติสัญชาติ ภาษามีสีผมหูกายอย่างไร หรือมีอาชีพที่สุจริตอย่างใดก็ได้ แต่ต้องเป็นคนที่ปฏิบัติตน ด้วยการทำดี พูดดี คิดดี (รักษาความเรียบร้อย) ไม่ทำสิ่งที่น่าเกลียดน่าอายสกปรก (ไม่อูจาด) ไม่ทำสิ่งหยาบโตน(ไม่ลามก) รู้จักการเคารพนอบน้อมผู้ที่

ควรเคารพอย่างสุภาพ (มีสัมมาคารวะ) ทำตัวให้เป็นที่น่ารักน่าพอใจของคนอื่น (มีกิริยาเป็นที่รัก) มีท่าทางสง่าผ่าเผย พุฒจะฉาน คิดสิ่งที่ดีงาม มีไหวพริบ แกล้งกล้ออดทน (มีสง่า) ทำหน้าที่การงานตามหน้าที่รับผิดชอบ ไม่บกพร่อง เชื่อถือได้ ไม่ย่อท้อต่อความลำบาก (ปฏิบัติงานดี) มีความเมตตากรุณา คิดดี สะสมความดี (มีใจดี) คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ (ไม่เห็นแก่ตนฝ่ายเดียว) หากไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของ ผู้ดีจะไม่ละลาบละลั้งเข้าไปในบ้าน ไม่หยิบฉวยเปิดดูสิ่งของ ไม่ลอบแอบดูแอบฟังความลับ ไม่ถามเรื่องส่วนตัว ไม่เปิดเผยความลับของผู้อื่น ไม่พูดคำเท็จ รักษาความไว้วางใจของผู้อื่น ไม่แสวงประโยชน์ในทางผิดศีลธรรม ตั้งอยู่ในความเที่ยงตรง (รักษาความสุจริตซื่อตรง) ไม่เป็นคนพาลกะกะข่มเหง ทะเลาะวิวาททำร้ายผู้อื่น ไม่ทำให้อื่นเดือดร้อนเจ็บอาย ไม่ินินทาว่าร้าย ส่อเสียดยุยงสอพลอแข่งแซงกันให้ร้ายปองร้ายทำลายผู้อื่น ไม่เอาของที่เขาของหวง แหวนมิได้ให้มาเป็นของตน ไม่เสพสุราจนเมาและติด ไม่หมกมุ่นกับการพนัน มีความเหนียวรั้งใจตนเอง ละอายและเกรงกลัวต่อบาปการทำความชั่วทั้งปวง (ไม่ประพฤติชั่ว)

ผู้ดีนั้น อาจกลับกลายเป็นผู้ร้ายหรือคนไม่ดีได้ ถ้าไปกระทำความชั่วเลวทราม ผิดกฎหมายผิดศีลธรรมอย่างร้ายแรง เช่น ฆ่าผู้อื่น ลักขโมย ทุจริตประพฤติมิชอบ กล่าวเท็จ คำสารเสพติด ฯลฯ

ภาค ๑. ผู้ดี ย่อมรักษาความเรียบร้อย

ความเรียบร้อย หมายถึง การดูแลจัดให้มีการเป็นระเบียบในเรื่องต่างๆ เช่น ไม่ล่วงเกินผู้อื่น การแต่งกายสะอาดเหมาะสมกับเวลาสถานที่ การพูดจาสุภาพ อ่อนโยน ท่าทางมีมารยาท ทำงานมีประสิทธิภาพ ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบของประเทศและวัฒนธรรมค่านิยมชุมชน อย่างเป็นที่น่าพอใจ เหมาะเจาะ ไม่ยุ่งเหยิงวุ่นวาย

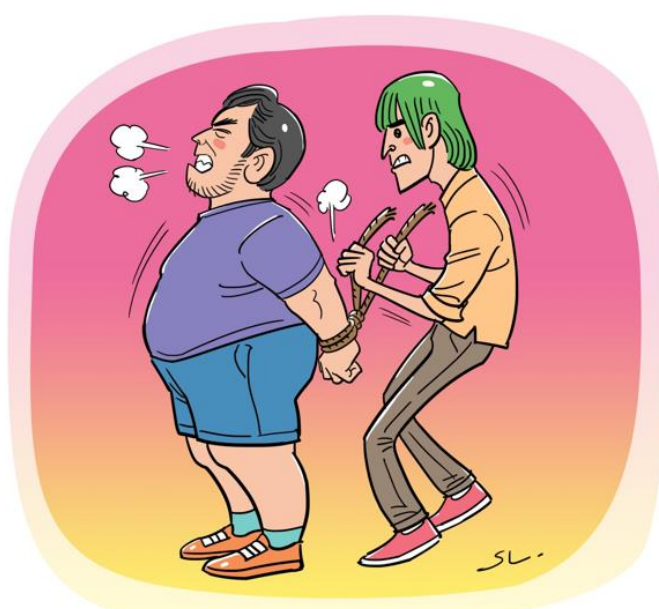
ผู้ดี ย่อมรักษา ความเรียบร้อย ไม่ใช้กิริยาอันกล้ากรายบุคคล (ล่วงเข้าไป, ถึงตัว, บุกรุก ย่ำยี, จู่โจม) ไม่อาจเื่อมในที่ต่ำสูง (ไม่ล่วงเกิน สิ่งศักดิ์สิทธิ์ เคารพนับถือของผู้อื่น) ไม่ล่วงเกินถูกต้องผู้อื่นที่ไม่ใช่หยอกกันฐานเพื่อน ไม่ลุกพรวดพราด โดนคนหรือสิ่งของแตกเสีย ไม่เลือกใส่ผลัดโยนสิ่งของให้ผู้อื่น ไม่ผ่านหน้าบังตาผู้อื่น ไม่เอิกอิ่ง ไม่แสดงกิริยาตึงตังอึกทึก ไม่สอดสรวนวาจา ไม่แย่งชิงคนอื่นพูด ไม่ใช้เสียงหวาด ไม่พูดจากระโชกกระชาก ไม่ใช้วาจาหักหาญตึงดัน ไม่ใช้คำหยาบคาย ไม่ฟุ้งซ่าน ไม่กำเริบ ไม่หยิ่งโง่โส ไม่บันดาลโทสะ

๑. กายจริยา คือ การรักษาความเรียบร้อย ด้วยการแสดงออกทางร่างกาย

๑.๑.๑ ย่อมไม่ใช้กิริยาอันกล้ากรายบุคคล คำว่า “กิริยา หรือ กิริยา” แปลว่า แสดงอาการ ท่าทาง การกระทำ พฤติกรรม “กราย” แปลว่า เดินเฉียดเข้าไปใกล้ “กล้ากราย” แปลว่า เข้าปะปน ล่วงเข้าไป ถึงตัว เข้ามาใกล้ เข้ามาเฉียด เช่น การป้องกันความชั่วร้ายมิให้มากล้ากราย หรือ มิให้ข้าศึกเข้ามากล้ากรายพระนคร ข้อนี้หมายความว่า คนที่เป็นผู้ดีนั้น จะต้องไม่มีเจตนา ที่จะล่วงล้ำข้ามเฉียดเหยียบย่าง ไม่กระทำแสดงถึงต้องห้าม หรือนำสิ่งต้องห้าม เข้าไป

ใกล้ กระแทบ รุกล้ำ แตะต้อง เขตแดน สิทธิเสรีภาพ ในร่างกาย หรือสิ่งหวงห้าม ของผู้อื่น ไม่แตะต้องของสงวน ไม่ทำร้ายหรือทำให้เสียชื่อเสียงผู้อื่น (เช่น ตบหัว ตูบหลัง แหย่กัน มัดมือ ตบหน้า เอาถุงดำคลุมหัว จี้ปล้น เขี่ยนติ จับกุ่ม คุมขัง ทรมาณ สังหาร) ไม่ขีดเขียนรูปสัญลักษณ์หรือถ้อยคำ ที่เป็นการดูถูกหมิ่น ประมาทด้อยค่าผู้อื่นบนที่สาธารณะ ไม่รุกล้ำเข้าไปในเขตหวงห้าม ไม่นำรูปที่ไม่ เหมาะสมของผู้อื่นมาเผยแพร่ ไม่ยกเท้าเหยียดเท้าใส่ใคร ไม่เหยียดธงชาติหรือ สัญลักษณ์ประจำตัวผู้อื่น ไม่เผา ทำท่าแขวนคอ หรือตัดคอหุ่นจำลอง ไม่ขีดเขียน สัญลักษณ์ ป้ายรูป แต่งกายเลียนแบบ หรือแสดงละครเพื่อลบหลู่ดูหมิ่นสิ่งที่ผู้อื่น เคารพนับถือ ไม่เข้าไปในบ้านหรือเข้าครอบครองทรัพย์สินของผู้อื่นโดยไม่ได้รับ อนุญาต

ในหนังสือสมบัติของผู้ดีฉบับ บ๊อบ ใช้คำในหัวข้อนี้ว่า “ย่อมไม่ใช้กริยา อันขำกรายบุคคล” ซึ่งอาจหมายความว่า ไม่ทำอะไรขำหรือเดินเฉียดร่างกาย คนอื่น เช่นเมื่อเดินเข้าใกล้ใครก็หลีกเลี่ยงไปในระยะที่เหมาะสม

๑.๑.๒ ย่อมไม่อาจเอื้อมในที่ต่ำสูง “อาจเอื้อม” แปลว่า บังอาจ ล้วงเกิน ล้วงล้ำ บุกรุก ดูหมิ่น “ในที่ต่ำสูง” หมายความว่า ร่างกาย ที่นั่ง หรือ สิ่งของที่จัดไว้สำหรับ ผู้น้อย ผู้ใหญ่ พระสงฆ์ หรือสิ่งที่คนทั่วไปเคารพนับถือ ข้อนี้หมายความว่า ผู้ดีต้องรู้จักว่า อะไรเป็นสิ่งที่บุคคลควรทำและไม่ควรทำกับผู้อื่น หรือสิ่งเคารพนับถือของผู้อื่น เนื่องจากคนไทยถือว่าหัวเป็นของสูง เท้าเป็นของต่ำ ดังนั้น การล้วงเกิน บังอาจ ละลาบละล้วง ชี้น้ำด่า จับต้องหัว ตบหัว กอดคอ ตบไหล่ การใช้เท้าชี้ เขี่ย เตะ กระแทบ ตัวหรือรูปสัญลักษณ์แทนตัวของผู้อื่นที่มีใช้ ลูกหลานหรือเพื่อนสนิท โดยมีได้รับอนุญาต จึงเป็นสิ่งที่ผู้ดีไม่สมควรทำ คนไทยถือว่าพระเจ้าอยู่หัว พระพุทธรูปและพระสงฆ์ เป็นของสูง ดังนั้นการที่ฝรั่งบางคนขึ้นไปจีคอพระพุทธรูปเพื่อถ่ายรูป ขึ้นไปนั่งเล่นบนธรรมาสันสำหรับพระเทศน์ หรือการที่บางคนจุดไฟเผาพระบรมฉายาลักษณ์ของพระเจ้าอยู่หัว ใช้ไฟเผาธง หรือ ปัสสาวะรดธงชาติ จึงเป็นการอาจเอื้อมในที่สูง ของคนร้ายที่ไม่ใช่ผู้ดี ซึ่งเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมายและคนไทยส่วนใหญ่ยอมไม่ได้ การตะโกนหรือแสดงสัญลักษณ์ของลัทธิเพศชายต่อคนอื่น การด่าแม่อย่างเสียหาย หรือ การที่ศิษย์คิดล้างครู ก็เป็นสิ่งที่คนไทยถือว่าต่ำช้า ไม่รู้จักในที่ต่ำสูง อาจนำมาสู่การทะเลาะวิวาท ถูกดำเนินคดี หรือ ฆ่ากันถึงตายได้

๑.๑.๓ ย่อมไม่ล่วงเกินถูกต้องผู้อื่น ซึ่งไม่ใช่หยอกกันฐานเพื่อน

“ล่วงเกิน” แปลว่า การพูดหรือแสดงอาการเกินสมควร เช่น ลวนลาม สบประมาท ดูหมิ่น โจมตี ข้อนี้หมายความว่า ผู้ดีจะไม่แสดงอาการกระทบกระทั่งเกินสมควรต่อผู้อื่นที่มีใช้การหยอกล้อกับผู้คุ้นเคย เช่น คำว่า ล่วงเกินทางเพศ ลวนลาม กอดจูบ ลูบคลำ อุ้ม จับนม ถลกเปิดกะโปรง ตะก้น เขกหัว บีบคอ มัดมือ ปิดตา กักขัง ทรมาน ทำร้ายร่างกาย หรือฆาตกรรม เพราะเป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสมและผิดกฎหมาย

๑.๑.๔ ย่อมไม่เสียดสีกระทบกระทั่งกายบุคคล “กระทบกระทั่ง”

แปลว่า กระเทือนถึง ไม่ลงรอยกัน ขัดแย้งกัน ทำให้บาดเจ็บบอบช้ำหือเลือด ข้อนี้นี้หมายความว่า ผู้ดีไม่ควร เบียดเสียด กระแทก ปะทะ ร่างกายของผู้อื่น จนอาจทำให้ผู้อื่นบาดเจ็บแม้เพียงเล็กน้อย

๑.๑.๕ ย่อมไม่ดูนั่งเดินเหินให้พรวดพราดโดนผู้คนหรือสิ่งของ

แตกเสียว “พรวดพราด” แปลว่า อาการที่ทำอย่างรวดเร็ว โดยไม่ระวังไม่ยั้งคิด

ข้อนี้หมายความว่า เมื่อผู้ตีนั่ง หรือนอนอยู่นั้น หากจะลุกขึ้นยืนหรือเดิน ควรลุกขึ้นช้าๆ อย่างระมัดระวัง ไม่ให้ไปถูกต้อง ทำอันตรายคนที่อยู่ใกล้ หรือทำให้สิ่งของชำรุดเสียหาย

๑.๑.๖ ย่อมไม่ส่งของให้ผู้อื่น ด้วยกิริยาอันเลือกใส่ฝักโยน “เลือกใส่”

แปลว่า ใช้มือหรือเท้าผลักสิ่งของไปบนพื้นโดยแรง หรือ จับไล่ให้ไปที่อื่นเพราะความรังเกียจ “ผลักโยน” แปลว่า ใช้มือดันหรือสะบัดสิ่งของให้พ้นตัว ข้อนี้หมายความว่า ในการส่งสิ่งของให้คนอื่นนั้น ผู้ตีต้องใช้มือหยิบของส่งให้ผู้รับด้วยความสุภาพ (ผู้ตีผู้ป้อนต้องใช้สองมือประคองส่ง) ไม่ใช่วิธี เลือกใส่ คือการเอามือดันใส่สิ่งของไปบนพื้นอย่างแรง ไม่ใช่วิธีผลักโยน คือใช้มือดันหรือสะบัดของออกจากมือ และไม่ใช้เท้าเขี่ยสิ่งของส่งให้ผู้อื่น เพราะเป็นการกระทำที่ไม่สุภาพ เรียบร้อย น่ารังเกียจ

๑.๑.๓ ย่อมไม่ผ่านหน้าหรือบังตาผู้อื่น เมื่อเขาดูสิ่งใดอยู่ เว้นแต่เป็นที่
เฉพาะไป หมายความว่า เมื่อผู้อื่นกำลังยืน นั่งดู หรือถ่ายรูปอยู่นั้น ผู้ดีไม่ควรเดิน
 ผ่านไป ตรงกลาง หรือบังสายตา จนทำให้ผู้อื่นนั้นมองไม่เห็นสิ่งที่กำลังดูอยู่

๑.๑.๘ ย่อมไม่เอิกอิ่ง เมื่อผู้อื่นทำกิจ “เอิกอิ่ง” เป็นคำโบราณ แปลว่า อื้อฉาว เอิกเกริก เอะอะ กรึกครื้น ตะโกน เอ็ดตะโร หมายความว่า ผู้ดีจะไม่ส่งเสียงดัง เอ็ดตะโรอื้ออิ่ง เมื่อผู้อื่นกำลังทำกิจธุระอยู่ เช่น ฟังครูสอน ฟังพระเทศน์ คุณละคร โทรทัสน์ กำลังทำบุญที่วัด หรืออยู่ในห้องสมุด ผู้ดีต้องไม่พูดไม่คุยกัน ไม่เปิดเสียงเพลง เสียงโทรศัพท์ ไม่ทำเสียงตึงตัง เต็มรำ หรือเคาะโต๊ะเคาะพื้นให้เป็นที่รำคาญ เพื่อให้ผู้อื่นได้ทำกิจธุระอย่างสะดวกสบาย ไม่มีใครมารบกวน

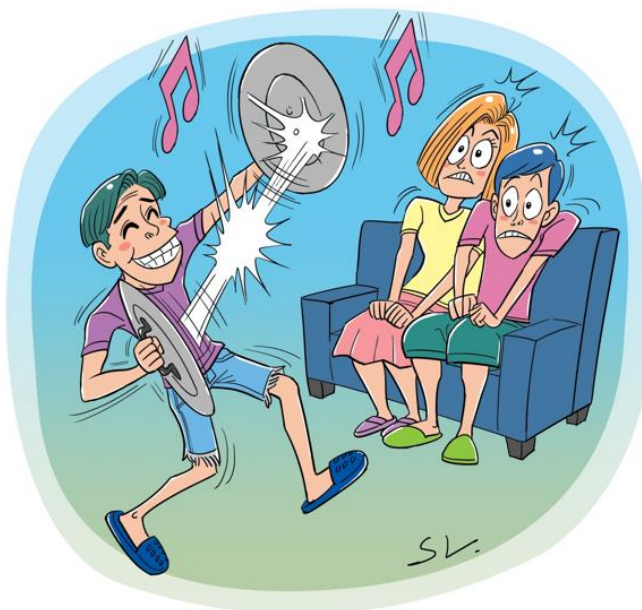

๑.๑.๙ ย่อมไม่อึกทักในเวลาประชุมระดับรับฟัง หมายความว่า ผู้ดีต้อง ไม่พูดไม่คุยกัน ไม่เปิดเสียงโทรศัพท์หรือวิทยุ ส่งเสียงดัง ให้เป็นที่รำคาญแก่ผู้อื่น ขณะที่ผู้อื่นกำลังประชุมหรือรับฟังอะไรอยู่ หากจำเป็นให้ออกไปนอกห้องประชุม

๑.๑.๑๐ ยอมไม่แสดงกิริยาตึงตัง หรือพูดจาอีกทีในบ้านแขก

“กิริยาตึงตัง” แปลว่า ซุ่มซ่ามไม่เรียบร้อย “อีกที” แปลว่า ส่งเสียงเอะอะ อื้ออึง
หมายความว่า ไม่ควรทำท่าทางไม่เรียบร้อย หรือ ส่งเสียงดังผิดปกติ เมื่อไปหาคน
อื่นที่บ้าน

๑.๒ วจีจริยา คือ แสดงความเรียบร้อยด้วยการพูด

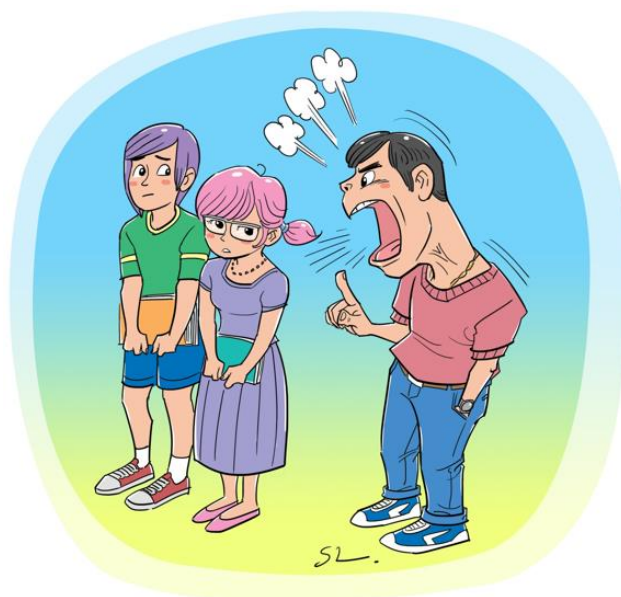
๑.๒.๑ ย่อมไม่สอดสวนวาจาหรือแย้งซึ่งพูด “สอด” แปลว่าแทรกเข้าไป
ไป “สวน” แปลว่า เคลื่อนไปทางตรงข้าม ขัดขวาง ขัดจังหวะ ข้อนี้หมายความว่า
ขณะที่ผู้อื่นกำลังพูดอยู่นั้น ผู้ดีไม่ควรพูด แทรกเข้าไป หรือพูดสวนคำ
ขัดจังหวะ ไม่แย้งซึ่ง ไม่แย้งกันพูด ต้องรอให้เขาพูดจบเสียก่อนจึงค่อยพูด
เพราะถ้าต่างคนเอาแต่พูด ไม่ฟังกันบ้าง ก็จะพูดคุยกันไม่รู้เรื่อง

๑.๒.๒ ย่อมไม่พูดด้วยเสียงอันดังเหลือเกิน หมายความว่า ในการ
สนทนากันนั้น ผู้ดีควรพูดด้วยเสียงตามปกติ พอให้ผู้ฟังได้ยิน ไม่ควรตะโกนส่ง
เสียงดังมากไป เพราะจะทำให้ผู้อื่นรำคาญ

๑.๒.๓ ย่อมไม่ใช่เสียงตวาดหรือพูดจากระโชกกระชาก หมายความว่า ผู้ดี
ควรใช้เสียงพูดกับผู้อื่นอย่างสุภาพเรียบร้อย อย่างเป็นมิตร ไม่ควรใช้เสียงตวาดขู่
ตะคอก กระโชกโฮกฮาก ด้วยเสียงอันดังผิดปกติ หรือด้วยคำที่ไม่สุภาพ เพราะ
จะไม่มีใครชอบ และแสดงถึงความไม่เป็นผู้ดี

๑.๒.๔ ย่อมไม่ใช้วาจาอันหักหาญดังดัน หมายความว่า ผู้ดีไม่ควรใช้ถ้อยคำ ชูเชิงข่มขู่บังคับให้คนอื่นทำตามความประสงค์ของตน ควรเอาใจเขามาใส่ใจเรา ค่อยๆ พูดอย่างใจเย็น ด้วยความกรุณาปราณี แบบเอาน้ำเย็นเข้าลูบ เพราะคนเราอาจมีความเห็นไม่ตรงกันหรือขัดแย้งกันได้เป็นธรรมดา หากใช้คำรุนแรง อาจนำไปสู่การเสียมิตรภาพ ทะเลาะวิวาทหรือทำร้ายกัน

๑.๒.๕ ย่อมไม่ใช้ถ้อยคำอันหยาบคาย หมายความว่า ในการสนทนากันนั้น ผู้ดีไม่ควรใช้คำหยาบคาย คำดูหมิ่น คำด่า คำที่สื่อความหมายในทางไม่ดี คำต้องห้ามที่เกี่ยวกับเรื่องเพศ การข่มขืน ความตาย การสูญเสีย การดูแคลน หรือสิ่งที่น่ารังเกียจ เช่น ไอ้เหี้ย อีสัตว์ ตายห่า เพราะคำด่าหยาบคายเหล่านั้นไม่สามารถทำให้ผู้ที่ถูกกล่าวถึง กลายเป็นเหี้ยหรือสัตว์ ได้เลย ควรใช้มธุรสวาจาที่อ่อนหวาน สุภาพ นุ่มนวล จับใจ เป็นที่พอใจสำหรับผู้ฟัง

๑.๓ มโนจริยา คือ แสดงความสุภาพเรียบร้อยด้วยใจ ไม่แสดงออกนอกหน้า แยกออกได้ดังนี้

๑.๓.๑ ย่อมไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านกำเริบหยิ่งโยโส คำว่า” ฟุ้งซ่าน” แปลว่า คิดเพื่อฝันเรื่อยไปไม่หยุดนิ่ง “กำเริบ” แปลว่าเพิ่มขนาดให้รุนแรงใหญ่โตขึ้น “หยิ่งโยโส” แปลว่า หยิ่งยโสโอหัง อวดดีองหอง หลงระเริง ลืมตัวกับลาภ ยศ สรรเสริญ สุข อำนาจ ทรัพย์สิน ความสำเร็จหรือชัยชนะที่ได้รับมา ข้อนี้หมายความว่า ผู้ดีต้องทำสิ่งต่างๆ อย่างพอเหมาะ กับกำลังความสามารถและทรัพยากรที่มีอยู่ ไม่เพื่อฝันคิดทำสิ่งที่ใหญ่เกินกำลัง หรือสิ่งที่ทำไม่ได้ ประธานาธิบดี สีจิ้นผิง ของประเทศจีน เคยกล่าวว่า “ เมื่อมีอำนาจเป็นใหญ่ก็ทำงานใหญ่ได้ แต่เมื่อยังเล็ก หรือ กำลังถดถอยลง ก็ต้องทำงานเล็กๆ”

๑.๓.๒ ย่อมไม่บันดาลโทษให้เสียกิริยา “บันดาลโทษะ” แปลว่า แสดงความโกรธ เดือดดาล อย่างมาก ข้อนี้หมายความว่า หากพบสิ่งที่ไม่พอใจ สิ่งที่ไม่ต้องการ ผู้ดีต้องใช้ความอดทนอดกลั้น ต้องไม่แสดงความโกรธโมโหจนเฉียวเหมือนไฟลุกออกนอกหน้า

ภาค ๒. ผู้ดียอมไม่ทำอุจาดลามก

“ไม่ทำอุจาด” คือ การไม่ทำหรือกล่าวถึง สิ่งที่น่าเกลียด น่าอาย สกปรก สิ่งไม่เหมาะสม สิ่งน่ารังเกียจหยาบคายในที่ชุมชน เช่น การแต่งกายสกปรก การถ่มน้ำลายลงพื้นถนน การถ่ายอุจาระปัสสาวะ อาเจียน ให้เลอะเทอะเปรอะเปื้อน และ “ไม่ทำสิ่งลามก” คือไม่ใช้คำพูดหรือการกระทำที่หยาบโลน น่าบัดสี อนาคต เป็นที่น่ารังเกียจของผู้มีศีลธรรมอันดี

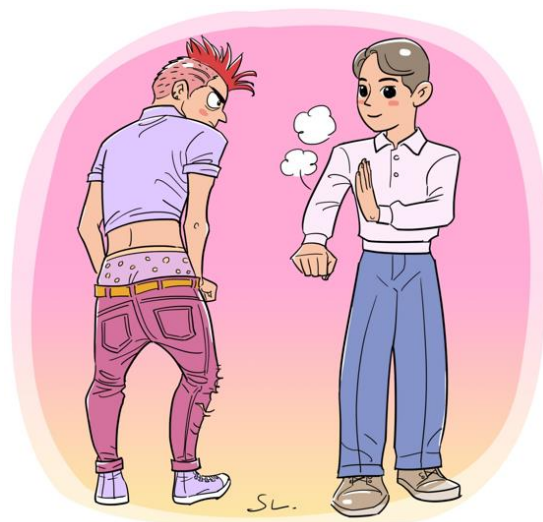

๒.๑ กายจริยา คือ ผู้ดีไม่แสดงอาการทางกายที่อุจาด (น่าเกลียด น่าอาย) หรือลามก (หยาบโลน อนาคต)

๒.๑.๑ ย่อมใช้เสื้อผ้าเครื่องแต่งตัวอันสะอาด และแต่งโดยเรียบร้อย

เสมอ หมายความว่า ผู้ดีควรใช้เครื่องแต่งกายที่สะอาดเรียบร้อย เหมาะสมกับงาน

เวลาและสถานที่ ไม่ยับยั้ง ไม่สกปรกเปรอะเปื้อน ไม่เหม็นสาบ จู้รา ขาดวิน
โป้เปลือย การแต่งเครื่องแบบต้องแต่งให้ดูกระเปียบที่กำหนดไว้ การไปงานศพ
ต้องแต่งกายไว้ทุกข์ แต่ไม่ได้ชุดดำไว้ทุกข์ไปงานแต่งงาน หรืองานมงคลต่างๆ

๒.๑.๒ ย่อมไม่แต่งตัวในที่แจ้ง เพราะการแต่งตัวนั้นอาจต้องถอด
เสื้อผ้าบางส่วน เพื่อผลัดของเก่าออกเอาของใหม่ใส่แทน ทั้ง การแต่งหน้า หรือ
หวีผม ในที่สาธารณะก็ไม่ควรทำเช่นกัน การกระทำความผิดของผู้ดีนั้น ควร
ทำในที่ปกปิด เช่นห้องน้ำ หรือห้องมิดชิด มิใช่กลางแจ้งที่คนอื่นมองเห็น เพื่อมิ
ให้เป็นที่น่าอับอาย

๒.๑.๓ ย่อมไม่จิ้มควักล้างและแกะกร่างกายในที่ประชุมชน

หมายความว่า ผู้ดีไม่ควรจิ้มฟัน แปรงฟัน แคะหู เช็ดน้ำมูก เกาหัวแขนขา แคะ สะเก็ด คุ้ยไคล เขียนตา ทาปาก ทะเล็บ บีบสิว ในที่ซึ่งมีคนอื่นอยู่ด้วย

๒.๑.๔ ย่อมไม่กระทำการที่ควรจะทำในที่ลับในที่แจ้ง หมายความว่า

การกระทำบางอย่างซึ่งควรปกปิดไม่ควรให้คนอื่นเห็น เช่น การถ่ายอุจจาระ ปัสสาวะ จูบกอด ตด หรือกิจกรรมทางเพศ นั้น ผู้ดีต้องทำในที่ลับตาคน ไม่ควรทำในที่โจ่งแจ้งมีคนอื่นมองเห็น

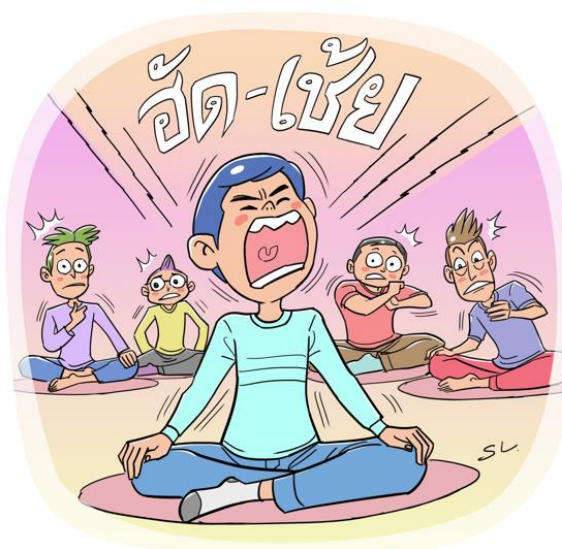

๒.๑.๕ ย่อมไม่หาเรอให้ปรากฏในที่ประชุมชน “การหา” คือการ

หายใจลึกๆ เพื่อช่วยให้ออกซิเจนเข้าปอดมากขึ้น เกิดจากการง่วงนอน ความเมื่อยล้า ความเบื่อหน่ายหรือการเจ็บป่วยด้วยโรคบางชนิด ส่วน “การเรอ” เป็นการขับลมจากกระเพาะอาหารที่มากเกินไปหรือออกมาทางปาก โดยอาจมีกลิ่นอาหารออกมาด้วย มักจะเกิดเมื่อกินอาหารอิ่มมากเกินไป เนื่องจากการหาเรอนั้นมักจะส่งเสียงดังและอาจส่งกลิ่นเหม็น ซึ่งอาจทำให้ผู้พบเห็นเกิดความไม่พอใจ ดังนั้น หากจำเป็นก็ควรปลีกตัวออกไปนอกที่ประชุมชน และปรึกษาแพทย์เพื่อรักษาอาการดังกล่าว

๒.๑.๖ ย่อมไม่จามด้วยเสียงอันดังและโดยไม่ป้องกัน เนื่องจากการไอจามนั้นอาจมีเชื้อโรคติดออกมากับน้ำลายที่ไอหรือจามด้วย ดังนั้นผู้ดีจึงต้องใช้ผ้าเช็ดหน้าปิดปากจมูก ป้องกันบ้าง ขณะไอจาม และพยายามให้เกิดเสียงน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้

.....

๒.๑.๓ ย่อมไม่บ้วนซาก ด้วยเสียงอันทัง หรือให้เประเปื้อนให้เป็นที่

รังเกียจ หมายความว่า ผู้ดี ไม่ควรบ้วนน้ำลาย น้ำหมาก ซากเสลด หรือคายหมาก ฝรั่ง ให้เประเปื้อนและเทอะ เพราะจะทำให้สกปรกและแพร่เชื้อโรค ถ้าจำเป็น เช่น ขณะป่วย หรือ ขณะชาวมุสลิมถือบวช หรือคนกินหมาก ควรบ้วนลงกระโถน หรือกระดาษทิชชูแล้วนำไปทิ้งถังขยะ ที่ประเทศสิงคโปร์มีระเบียบห้ามนำหมาก ฝรั่งเข้าประเทศ เพราะมีบางคนคายหมากฝรั่งติดที่ประตูรถไฟฟ้า ประตูรถจึงปิด ไม่สนิท ทำให้รถไฟทั้งขบวนต้องหยุดให้บริการ

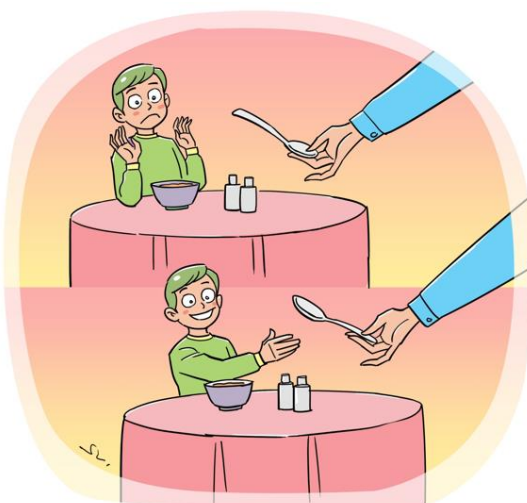
๒.๑.๔ ย่อมไม่ถูกลนและเทอะมูมมามในการบริโภค หมายความว่า

ผู้ดีควรกินอาหารอย่างเรียบร้อย ไม่รีบร้อนถูกลน ไม่มูมมาม ไม่ตักหรือกินอาหาร ให้หกราดและเทอะเประเปื้อนออกนอกจาน ไม่ควรพุดคุยขณะมีอาหารอยู่ในปาก ไม่กินโดยให้มีเสียงดังจ๊ับๆ หรือชดน้ำแกงเสียงดังโฮกๆ ไม่ตักอาหารคำใหญ่ เกินไปหรือตักมากไปจนล้นจาน ต้องใช้ช้อนกลาง ตะเกียบกลาง ในการตักอาหารโดยไม่นำช้อนกลางเข้าปากของตน

๒.๑.๕ ย่อมไม่ถูกต้องหรือหยิบยื่นสิ่งที่ผู้อื่นจะบริโภคด้วยมือตน

หมายความว่า การที่ผู้ดีจะส่งของกิน เช่น อาหารหรือผักผลไม้ให้คนอื่นนั้น ไม่ควรใช้มือเปล่าของตนเองหยิบสิ่งของนั้นส่งให้ เพราะมืออาจไม่สะอาดจากการจับธนบัตรหรือเชื้อโรคต่างๆ ควรใช้ช้อนกลาง คีมคีบ ไม้ตักมือ หรือ หยิบที่ด้ามของภาชนะแล้วส่งให้ผู้อื่น

๒.๑.๑๐ ย่อมไม่ล่วงล้ำข้ามหีบของบริโศกผ่านหน้าผู้อื่น ซึ่งควรขอโทษและขอให้เขาสั่งให้ได้ หมายความว่า ขณะกำลังกินอาหารกับผู้อื่นอยู่นั้นหากผู้ใดต้องการสิ่งใดบนโต๊ะอาหาร ไม่ควรหยิบยกข้ามหน้า หรือผ่านหน้าผู้อื่น หากจำเป็นต้องหยิบจริง ๆ ก็ควรบอกให้เขาหรือบอกพนักงานหยิบสั่งให้

๒.๑.๑๑ ย่อมไม่ละดาบละดั่งเอาของผู้อื่นมาในการบริโศกเช่นถ้วยน้ำ และผ้าเช็ดมือ หมายความว่า ผู้ดีต้องระวังอย่าไปหยิบ ช้อนส้อม มีด ผ้าเช็ดมือ ถ้วยน้ำ หรือสิ่งของผู้อื่นมาใช้ โดยไม่เจตนาหรือเจตนา เพราะเป็นสิ่งที่ไม่ควรใช้ปะปนกัน

๒.๑.๑๒ ย่อมไม่เอาเครื่องใช้ของตน เช่น ช้อนส้อมไปตักสิ่งบริโภควัตถุ

เป็นของกลาง หมายความว่า ไม่ควรใช้ช้อน ส้อม หรือตะเกียบส่วนตัวของตนไปตักอาหารจากกองกลาง ควรใช้ช้อนกลางหรือตะเกียบกลาง แบ่งอาหารจากจานกลางมา แบ่งมาใส่ภาชนะของตน และอย่าเอาช้อนกลางมาเข้าปากตน เพื่อป้องกันความสกปรกและโรคติดต่อ

๒.๑.๑๓ ย่อมระวัง ไม่พูดจาตรงหน้าผู้อื่นให้ใกล้ชิดเหลือเกิน

หมายความว่า ในการพูดตรงหน้ากับคนอื่นนั้น ผู้ดีไม่ควรยื่นหน้าเข้าไปชิดจนเกินไป เพราะกลืนปาก น้ำลายและเชื้อโรค อาจกระเด็นใส่คู่สนทนาได้

๒.๒ วจีรียา คือ การไม่พูดถึงสิ่งน่าเกลียดน่ากลัว(อุจาด)หรือคำหยาบ
โตน(ลามก)

๒.๒.๑ ย่อมไม่กล่าวถึงสิ่งโสโครก พึงรังเกียจในท่ามกลางประชุม
ชน หมายความว่า ผู้ดีไม่ควรกล่าวถ้อยคำใดๆ เกี่ยวกับสิ่งสกปรกที่น่ารังเกียจ
ของเน่าของเหม็น ซากศพ หมาเน่า กองขยะเหม็น อุจจาระ หรือพูดถึงสิ่งพึง
รังเกียจในที่ซึ่งมีคนอยู่มาก

๒.๒.๒ ย่อมไม่กล่าวถึงสิ่งที่ควรปิดบังในท่ามกลางประชุมชน

หมายความว่า ผู้ดีไม่ควรนำเรื่องที่ควรปกปิด สิ่งที่ควรอับอาย หรือเรื่องที่อาจนำความเสื่อมเสียมาสู่คนอื่น สังคม หรือแก่ชาติบ้านเมือง เช่น ความลับส่วนตัว ความลับในที่ประชุม หรือข้อบกพร่องผิดพลาดที่ไม่อยากให้ผู้อื่นรู้ มาพูดเปิดโปง ป่าวประกาศในประชุมชน เช่น ในรัฐสภา หรือออกข่าวทางสื่อมวลชน วิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต เพราะอาจทำให้ผู้อื่นอับอายหรือเสียหาย

๒.๓ มโนจริยา คือ การที่ผู้ดีไม่คิดไม่ทำสิ่งน่าเกลียดน่ากลัว (อุจาด) หรือสิ่งหยาบโลน (ลามก)

๒.๓.๑ ย่อมพึงใจที่จะรักษาความสะอาด ผู้ดีต้องรักษาความสะอาด

สองทาง คือ สะอาดภายนอก ได้แก่ ความสะอาดของร่างกาย เครื่องใช้ บ้านเรือน การอาบน้ำ แปรงฟัน ตัดเล็บ ตัดผม ใส่เสื้อผ้าที่สะอาดเรียบร้อย กับ ความสะอาดภายใน ได้แก่ การตั้งใจทำความดี ไม่คิดทำความชั่ว ขจัดความเศร้าหมองในจิตใจ

หรือ คิดแบบกุศลกรรมบถ 10 ของพระพุทธเจ้า คือ ต้องรักษาความสะอาดทั้ง กาย วาจา และใจ การรักษาความสะอาดทางกาย เช่น ไม่ฆ่าสัตว์ ไม่ลักทรัพย์ ไม่พูดเท็จ ไม่ประพฤตินิโคตในกาม ไม่เสพของมึนเมา การรักษาความสะอาดทางวาจา คือใช้คำพูดที่สุภาพเหมาะสม ไม่พูดคำเท็จ คำหยาบ คำส่อเสียด คำเพ้อเจ้อ การรักษาความสะอาดทางใจ คือไม่คิดไม่ทำสิ่งที่ชั่วร้าย สิ่งเลวทราม ไม่โลภอยากได้ของคนอื่น ไม่คิดปองร้ายพยาบาทผู้อื่น และไม่คิดผิดจากทำนองคลองธรรม

ภาค ๓.ผู้ดีย่อมมีสัมมาคารวะ

“สัมมาคารวะ” คือแสดงอาการเคารพนับถือทักทาย เทิดทูน บูชาให้ ความสำคัญอย่างเหมาะสม ต่อบุคคลหรือสิ่งของที่ควรแก่การเคารพ วิธีแสดง ความเคารพนับถือนั้นทำได้หลายวิธี เช่น ไหว้ กราบ โค้งคำนับ วันทยหัตถ์ โบก มือ ก้มหัว ยิ้ม หรือแสดงรหัสลูกเสือ ต่อบุคคลที่ควรแก่การเคารพ เช่น พ่อแม่ ครู พระสงฆ์ พระมหากษัตริย์ บุคคลสำคัญ พระพุทธรูป ธงชาติ อนุสาวรีย์ วัด มัสยิด โบสถ์คริสต์ มีความกตัญญูกตเวที ต่อบุคคลที่มีพระคุณ ผู้ดีย่อมแสดงความมีสัมมา คารวะด้วยการ นั่ง ยืน เดิน ด้วยกิริยาสุภาพ ไม่พูดล้อเลียนผู้ใหญ่ เคารพยำ เเกรงพ่อแม่และครู อ่อนน้อมกับผู้ใหญ่ อ่อนหวานกับผู้น้อย ไม่ดูหมิ่นด้อยค่าสิ่ง เคารพนับถือของผู้อื่น ละเว้นการกระทำที่น่ารังเกียจ ไม่ทำให้ผู้อื่นขุ่นเคือง

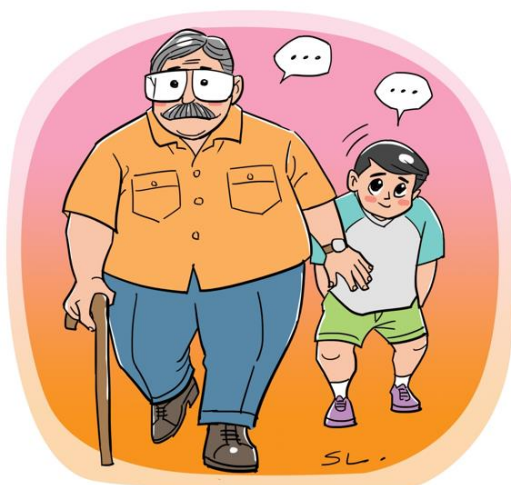
๓.๑ กายจริยา คือ การทักทายแสดงความเคารพทางกาย

๓.๑.๑ ย่อมนั่งด้วยกิริยาอันสุภาพเฉพาะหน้าผู้ใหญ่ หมายความว่า เมื่อผู้น้อยอยู่กับผู้มีอายุหรือตำแหน่งสูงกว่า ควรนั่งบนเก้าอี้ในที่ที่เหมาะสมหรือนั่งลงกับพื้นอย่างเรียบร้อย ไม่นั่งไขว่ห้าง ถ่างขา กระดิกเท้า ไม่เอาเท้าหันชี้ไปทางผู้ใหญ่ ถ้าเก้าอี้มีหลายแถว ผู้น้อยควรนั่งแถวหลัง แล้วให้ผู้ใหญ่หรือผู้มีตำแหน่งสูงกวานั่งที่แถวหน้า ถ้าผู้ใหญ่หรือพระสงฆ์นั่งลงกับพื้น พวกอาวุโสผู้น้อยก็ต้องนั่งพื้นด้วย มิใช่ นั่งบนที่สูงกว่า เพราะจะเป็นการคำห้วนหรือข้ามหัว

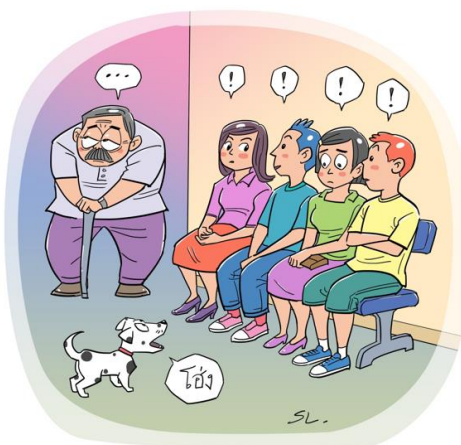
๓.๑.๒ ย่อมไม่ขึ้นหน้าผ่านผู้ใหญ่ หมายความว่า เมื่อเดินเข้าไปกับผู้ใหญ่จะต้องเดินตามหลัง ไม่เดินแซงขึ้นหน้า ไม่เดินหรือวิ่งตัดหน้า

๓.๑.๓ ย่อมไม่หันหลังให้ผู้ใหญ่ หมายความว่าขณะที่อยู่ใกล้ผู้ใหญ่ ต้องหันหน้าเข้าหาผู้ใหญ่ ไม่หันหลังให้ เพราะแสดงถึงการไม่เคารพ ไม่มีสัมมาคารวะ

๓.๑.๔ ย่อมแหวกที่หรือให้ที่นั่งอันสมควรแก่ผู้ใหญ่หรือผู้หญิง หมายความว่า ขณะที่นั่งหรือยืน อยู่ในที่ชุมชน หรือในรถโดยสาร เมื่อมีผู้ใหญ่หรือผู้หญิง ขึ้นเข้ามาใหม่ ควรจะกระเียบแหวกที่ หรือลุกขึ้นสละที่นั่งให้ ไม่ใช่ทำเหมือนมองไม่เห็น หรือแก้งนั่งหลับ

๓.๑.๕ ย่อมไม่ทัตหรือคาบบุหรี่ คาบกถ้อง และสูบให้ควันไปรมผู้อื่น

หมายความว่า ไม่ควรคาบบุหรี่หรือเอาบุหรืมาทัตหุ และไม่ให้ควันจากบุหรืหรือกถ้องยาสูบ ลอยไปรบกวนผู้อื่น เพราะคนอื่นอาจรังเกียจหรือรำคาญ ไม่สูบบุหรืนอกสถานที่ที่จัดไว้โดยเฉพาะ การสูบบุหรืเป็นอันตรายร้ายแรงสำหรับตนเองและผู้อยู่ใกล้เคียง เพราะทำให้เป็นโรคมะเร็งปอดและโรคอื่นๆที่ทำให้เสียชีวิตโดยง่าย ดังนั้นผู้ดีจึงไม่ควรสูบบุหรื

๓.๑.๖ ย่อมเปิดหมวกเมื่อเข้าชายคาบ้านผู้อื่น หมายความว่า ถ้าผู้ดีได้

หมวกตามธรรมเนียมฝรั่ง เมื่อจะเข้าไปในบ้านคนอื่น ควรถอดหมวกออกก่อน เพื่อแสดงความเคารพเจ้าของสถานที่

๓.๑.๓ ย่อมเปิดหมวกในที่เคารพ เช่น โบสถ์ วิหาร ไม่ว่าของศาสนาใด

หมายความว่า ถ้าผู้ใดใส่หมวกตามธรรมเนียมฝรั่ง ควรถอดหมวกก่อนเข้า ศาสนสถาน เช่น วัดพุทธ โบสถ์คริสต์ มัสยิด สุเหร่า กุโบรีอิสลาม ศาลหลักเมือง ศาลพระพรหม โบสถ์พราหมณ์ หรือศาลเจ้าจีน ไม่ว่าตนเองจะนับถือศาสนานั้นหรือไม่ เพื่อแสดงความเคารพศาสนสถานนั้น

๓.๑.๕ ผู้น้อย ย่อมเคารพผู้ใหญ่ก่อน หมายความว่าผู้น้อยหรือเด็ก ต้อง

แสดงความเคารพผู้ใหญ่ ที่มีอายุ หรือมีตำแหน่งสูงกว่าก่อน ด้วยการยกมือไหว้ ถอนสายบัว ไถ่ค่านับ วันทยหัตถ์ หรือ วันทยาอุช แล้วผู้ใหญ่จึงรับการเคารพต่อมา

ภายหลัง ด้วยการรับไหว้ ผงกหัว โบกมือ หรือวันทยหัตถ์ ยกเว้นการจับมือแบบฝรั่งนั้น ผู้ใหญ่จะต้องยื่นมือมาให้ก่อน ไม่ใช่ผู้น้อยยื่นมือให้ผู้ใหญ่ก่อน

๓.๑.๕ ผู้ชายยอมเคารพผู้หญิงก่อน หมายความว่า เมื่อชายหญิงรุ่นราวคราวเดียวกันพบกัน ผู้ชายควรทักทาย ด้วยการยิ้ม หรือกล่าวคำสวัสดิ์ต่อผู้หญิงก่อน

๓.๑.๑๐ ผู้ลา ย่อมเป็นผู้เคารพก่อน หมายความว่าในการพบกันของผู้ดี
นั้น ผู้ที่จะลากลับ ควรกล่าวคำอำลาหรือสวัสดิ์ก่อน

๓.๑.๑๑ ผู้เห็นก่อนโดยมาก ย่อมเคารพก่อน หมายความว่าในการ
พบปะกันของผู้ดีนั้น ผู้ที่มองเห็นคนอื่นก่อน ควรกล่าวคำทักทายหรือสวัสดิ์
หรือ แสดงอาการให้เห็นว่า มีไมตรีกันเช่นยกมือไหว้ ยิ้ม หรือโบกมือ

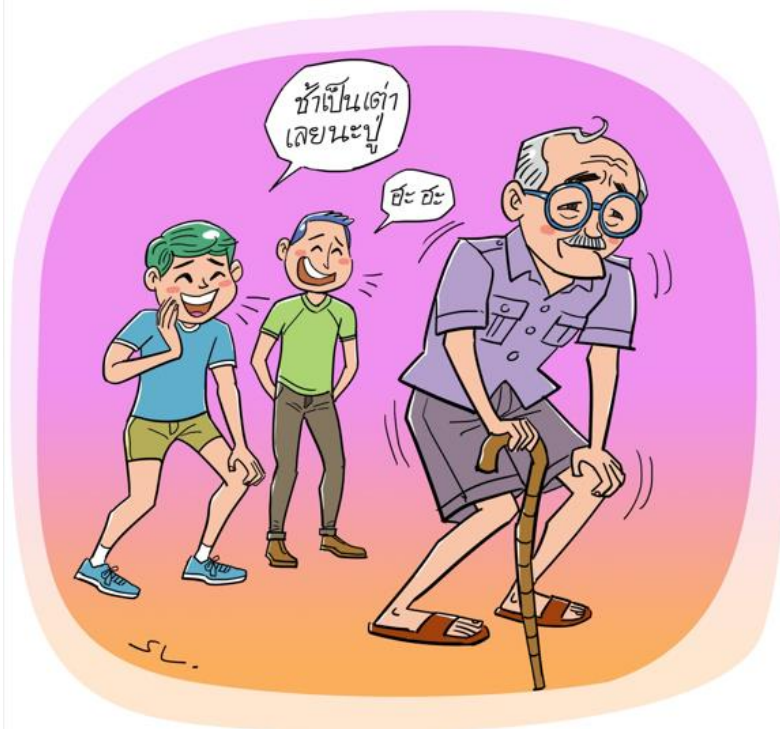
๓.๑.๑๒ แม้ผู้ใดเคารพตนก่อน ย่อมต้องตอบเขาทุกคน ไม่เฉยเสีย

หมายความว่า หากมีผู้ทักทายหรือแสดงความเคารพ เช่น ยิ้ม โบกมือ ไหว้ หรือ วันทยหัตถ์ ผู้ดีควรทักทายหรือรับเคารพตอบ ไม่ใช่มองเห็นแล้วอยู่เฉยๆหรือไม่มอง ซึ่งเป็นการไม่เหมาะสม และแสดงถึงความไม่เป็นผู้ดี

๓.๒ วจีรียา การแสดงความเคารพด้วยการพูด

๓.๒.๑ ย่อมไม่พูดจาล้อเลียนหลอกลวงผู้ใหญ่ “ล้อเลียน” แปลว่า การพูดเลียนแบบเพื่อยั่วเย้าเล่น หยอกล้อ “หลอกลวง” แปลว่า แสดงวาจาอันเป็นเท็จ หรือปกปิดความจริงที่ควรบอกเพื่อให้คนอื่นเข้าใจผิด หมายความว่า ในการพูดคุยกับผู้ใหญ่นั้น ผู้ดีต้องไม่พูดคำล้อเลียน หรือหลอกลวง ไม่แสดงข้อความอันเป็นเท็จ ไม่ใช่เล่ห์อุบาย หลอกล่อลวงหรือปกปิดความจริง เพื่อตมตุ้นให้ผู้ใหญ่เข้าใจผิด

๓.๒.๒ ย่อมไม่กล่าวร้ายถึงญาติมิตรที่รักใคร่นับถือของผู้ฟังแก่ผู้ฟัง

“กล่าวร้าย” แปลว่า ตำหนิ ตีเตียน ประณาม กล่าวโทษ หมายความว่า ผู้ดีไม่ควรตำหนิตีเตียนประณาม พูดถึงสิ่งที่ไม่ดีงามหรือสิ่งเสื่อมเสียของญาติมิตร ที่ผู้ฟังรักนับถือ แก่ผู้ฟัง เพราะอาจทำให้ผู้ฟังไม่พอใจ

๓.๒.๓ ย่อมไม่กล่าววาจาติเตียน สิ่งเคารพ หรือที่เคารพของผู้อื่นแก่ตัว

เขา หมายความว่า ผู้ดีไม่ควรพูดตำหนิ ไม่ด่าว่าหรือด้อยค่า แสดงความไม่พอใจในสิ่งที่ผู้อื่นเคารพชอบพอ เช่น ศาสนา พ่อแม่ญาติ ครู ความเชื่อ อาชีพ ดารา พระเจ้าอยู่หัว หรือเทพเจ้าแก่ตัวเขาเอง เพราะจะทำให้เขาไม่พอใจ อาจนำไปสู่การทะเลาะวิวาท หมางใจ รังเกียจ หรือสงคราม เคยเกิดเหตุชาวเขมรเผาสถานทูตไทยในกรุงพนมเปญ เพราะมีข่าวลือว่า ดาราภาพยนตร์ไทยคนหนึ่งพูดว่า “นครวัดเป็นของไทย”

๓.๒.๔ เมื่อจะขอทำล่วงเกินแก่ผู้ใด ย่อมต้องขออนุญาตตัวเขาก่อน

“ล่วงเกิน” แปลว่า แสดงอาการเกินสมควรต่อผู้อื่น เช่น บุกรุก จาบจ้วง ล่วงล้ำ ดูหมิ่น สบประมาท หมายความว่า หากผู้ดีจะเข้าไปในที่หวงห้ามส่วนตัว ถ้าयरูปเดินข้ามหัว หรือล่วงเกินผู้ใด จะต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าตัวก่อน ถ้าเจ้าของไม่อนุญาตก็ต้องไม่ทำ มิฉะนั้นจะเกิดเรื่องบาดหมางกัน

๓.๒.๕ เมื่อตนทำพลาดพลั้งแก่สิ่งใดแก่บุคคลผู้ใด ควรออกจากขอโทษเสมอ “พลาดพลั้ง” แปลว่า ทำผิดพลาดไปโดยไม่ตั้งใจ เข้าใจผิดหรือ ไม่ทันยั้งคิด หมายความว่า ผู้ใดควรกล่าวคำขอโทษผู้อื่น หากทำสิ่งใดผิดพลาดไป เช่น เหยียบเท้า ทำของตกใส่ หรือทอนเงินผิด

๓.๒.๖ เมื่อผู้ใดได้แสดงคุณต่อตนอย่างไร ควรออกวาจาขอบคุณเขา

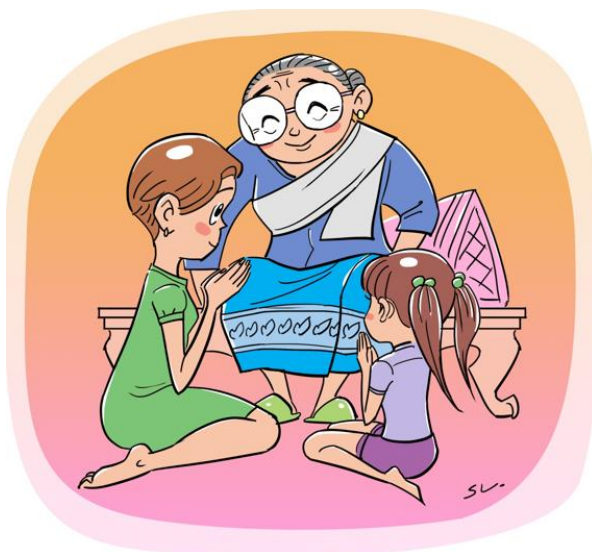
เสมอ หมายความว่า ผู้ใดควรกล่าวคำขอบคุณ เมื่อมีใครทำความดี ให้แก่ตน เช่น เมื่อมีคนให้สิ่งของหรือให้เงิน ช่วยเหลือ ช่วยทำงาน ช่วยเก็บกวาดยกของ สละที่ให้นั่ง ชีบอทาง เตือนภัย หรือ ป้องกันอันตราย

๓.๓ มโนจริยา คือ การแสดงความเคารพทักทายด้วยใจ

๓.๓.๑ ย่อมเคารพยำเกรง บิดามารดาและอาจารย์ “เคารพ” แปลว่า ให้ความสำคัญไม่ล่วงละเมิด ตระหนักในคุณงามความดี “ยำเกรง” แปลว่า เกรงกลัว เกรงใจ ระย่อ ประหวั่น ข้อนี้นี้หมายความว่า ผู้ดี ต้องยอมรับนับถือ เทิดทูน ให้เกียรติ เชื่อฟังไม่ล่วงละเมิด กลัวเกรง พ่อแม่ และครู ผู้ที่เลี้ยงดูสั่งสอนมา เพราะคนที่ไม่เคารพนับถือ ไม่รู้คุณ ไม่เชื่อฟัง พ่อแม่และครูของตน ถือเป็นคนไม่ดี ไม่เป็นผู้ดี มีคำดำว่ำรุนแรงของคนไทยคือ “พ่อแม่ไม่สั่งสอน” มีคำพังเพยของไทยว่า “ศรต้องมีพิษ ศิษย์ต้องมีครู ศิษย์ที่ไม่มีครูเหมือนงูไม่มีพิษ ไม่ต่างอะไรกับปลาไหล ที่รอเวลาให้เขาเอาไปผัดเผ็ด”

๓.๓.๒ ย่อมนับถือนอบน้อมต่อผู้ใหญ่ หมายความว่า ผู้ดีควรเชื่อถือ
เชื่อมั่นเคารพยกย่องนับถือ ผู้ที่มีอายุ คุณธรรม หรือคุณวุฒิตำแหน่งสูงกว่า

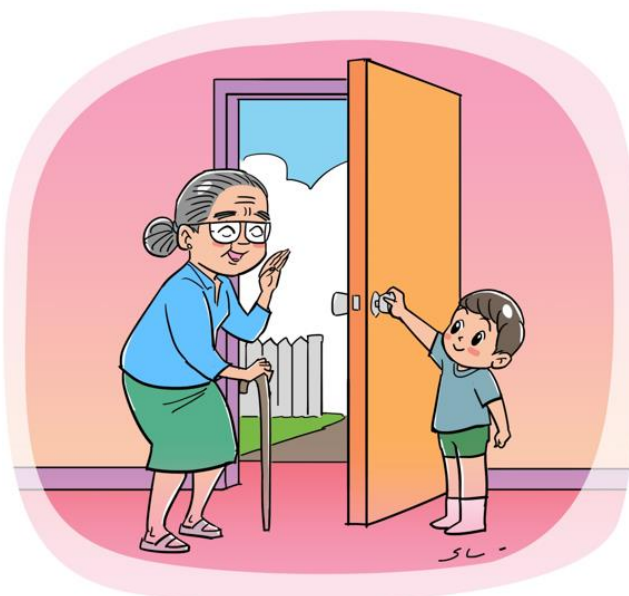

๓.๓ ย่อมมีความอ่อนหวานแก่ผู้น้อย หมายความว่า คนเป็นผู้ใหญ่
ควรปฏิบัติต่อผู้น้อยด้วยความอ่อนโยน มีคุณธรรม พรหมวิหาร ๔ ตามคำสอน
ของพระพุทธเจ้า คือ เมตตา (อยากให้ผู้อื่นมีความสุข) กรุณา (อยากให้ผู้อื่นพ้น
ทุกข์) เมตตา (ยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี) และ อุเบกขา (ยุติธรรม วางตัวเป็นกลาง)
เพื่อให้ผู้น้อยรักและเคารพ

ภาค ๔. ผู้ดียอมมีกิริยาเป็นที่รัก

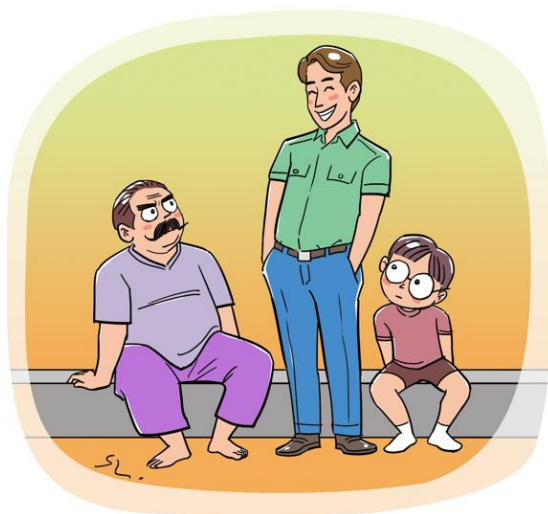
หมายความว่า คนที่เป็นผู้ดีนั้น จะ แสดงกิริยาอาการ คำพูด และความคิด
 น้ำใจ ให้เป็นที่รักใคร่ นับถือเชื่อถือของสังคม ประพฤติตนเป็นที่รักเอ็นดู ที่
 พอใจของผู้ที่มีความสัมพันธ์ด้วยในสังคมนั้นๆ เช่น รู้จักเกรงใจ ไม่พูดถึงสิ่งน่า
 อับอายของผู้อื่น ไม่ทำกิริยารื่นเริงเมื่อเรามีความทุกข์ ไม่กล่าวถึงเรื่องอัปมงคล
 ในเวลามงคล ไม่ติเตียนของที่เขาตั้งไว้ในบ้าน ไม่พูดให้เพื่อนเก้อกระดาก ไม่พูด
 เปรียบเปรยสตรีในที่ชุมชน รู้จักเกรงใจคนๆละ

๔.๑ กายจรรยา คือการแสดงทางกายให้เป็นที่น่ารักใคร่พอใจ ของผู้เกี่ยวข้อง

๔.๑.๑ ย่อมไม่ฝ่าฝืนเวลานิยม คือ ไม่ไปใช้กริยายืนเมื่อนั่งกับพื้น และ ไม่ไปนั่งกับพื้นเมื่อเวลาเขย็นเดินกัน คำว่า “เวลานิยม” หมายความว่าถึง ช่วงเวลาที่มีคนจำนวนมากนิยมทำกัน ข้อนี้หมายความว่าคนที่เป็นผู้ดีนั้นจะทำกิจธุระต่างๆ ตามช่วงเวลา และวิธีการที่คนอื่นเขานิยมทำกัน ไม่ใช่ทำตามเวลาที่คนอื่นเขาไม่ทำ คล้ายสุภาษิตที่ว่า “เข้าเมืองตาหลิ่วต้องหลิ่วตาตาม” หรือ “เมื่ออยู่ในกรุงโรม ก็ต้องทำแบบเดียวกับชาวโรมัน” เช่น กินอาหารในเวลา que คนอื่นเขากินกัน ไม่เดินทางช่วงที่มีฝนตกหนัก หรือเดินทางในทะเลขณะที่มีพายุคลื่นสูงมาก ไม่นั่งขณะที่คนอื่นยืนเคารพธงชาติ ไม่ยืนขณะที่คนอื่นนั่งฟังพระเทศน์ เพราะหากฝ่าฝืน ไม่ทำในเวลานิยม ก็จะลำบากไม่สะดวก

๔.๑.๒ ย่อมไม่ไปนั่งนานเกินสมควรในบ้านของผู้อื่น หมายความว่า เมื่อไปหาคนอื่นที่บ้าน ผู้ดีจะไม่นั่งอยู่นานนัก ควรรีบกลับ เพราะคนอื่นเขาก็มีกิจธุระที่ต้องทำ อาจทำให้เขารำคาญเดือดร้อน

๔.๑.๓ ย่อมไม่ทำกิริยารื่นเริงเมื่อเขามีทุกข์ หมายความว่า ในขณะที่ผู้อื่นมีความทุกข์ เช่น เจ็บป่วย คนในครอบครัวเสียชีวิต น้ำท่วม ไฟไหม้ ผู้ดีไม่ควรแสดงอาการรื่นเริง ดีใจ เช่น ยิ้ม หัวเราะเสียงดัง ร้องเพลง แสดงจำอวดตลกคะนอง เฮฮาหัวร่อ แต่ควรแสดงความเสียใจ และไปร่วมงานด้วยความโศกเศร้าสำรวม

๔.๑.๔ ย่อมไม่ทำกิริยาโศกเศร้าเหี่ยวแห้งในที่ประชุมรื่นเริง

หมายความว่า เมื่อไปในงานรื่นเริง เช่น งานแต่งงาน งานวันเกิด หรือพิธีการเฉลิมฉลองต่างๆ ผู้ดีควรแสดงอาการ ร่าเริง ยิ้มแย้มแจ่มใส ร่วมแสดงความยินดี ไม่ควรแสดงอาการ โศกเศร้า เสียใจ ที่อาจค้างค้ำมาจากเหตุการณ์อื่น เช่น ร้องไห้ คร่ำครวญ หน้าอ โกรธขี้ หน้านั้นหน้าอ แสดงความกุ่มใจหนักใจ บ่น ต่อว่า ไม่พอใจในสิ่งต่างๆ หรือ โดนเมียดำมาจากบ้าน แต่ถ้ามีความเศร้าเสียใจมากจริงๆ ก็ควรจะไปงานรื่นเริงต่างๆ ขณะมีความทุกข์หนัก

๔.๑.๕ เมื่อไปสู่ที่ประชุมการรื่นเริง ย่อมช่วยสนุกขึ้นบานให้สมเรื่อง

หมายความว่า ผู้ดีควรมีส่วนร่วมในความสนุกสนานต่างๆเมื่อไปในงานรื่นเริง เช่น งานปีใหม่ สงกรานต์ งานเล่นรอบกองไฟของลูกเสือ หรือกานเฉลิมฉลองต่างๆ ควรร่วมปรบมือ ร้องเพลง เต้นรำ ร่วมสนุก ไม่ใช่ไปนั่งอยู่เฉยๆ ร้องให้หน้าอ คอยคัดค้าน หรือแสดงความไม่พอใจ หากไม่สามารถทำได้ก็ไม่ควรไปหรือออกจากที่รื่นเริงเหล่านั้น

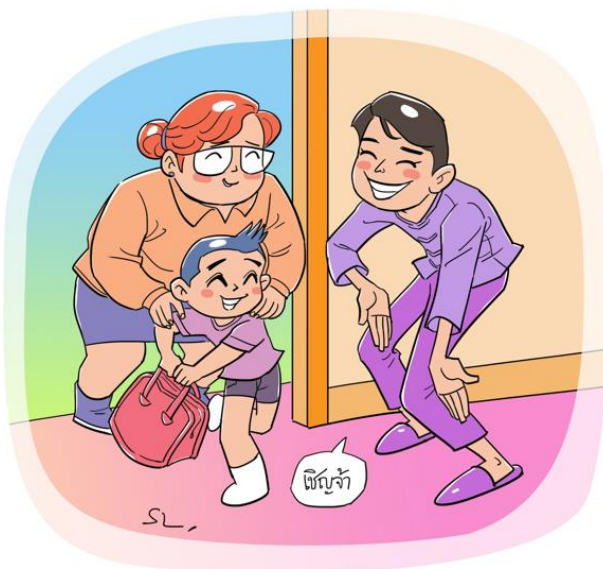
๔.๑.๖ เมื่อเป็นเพื่อนเที่ยว ย่อมต้องกลมเกลียวและร่วมลำบากร่วมสุข

หมายความว่า ในการเที่ยวเตร่กับเพื่อนนั้น ต้องสามัคคี ช่วยกันทำงาน ร่วมทุกข์ ร่วมสุข มิใช่ ให้ตนเองสนุกสนานคนเดียว แต่เพื่อนต้อง ลำบาก หรือ อดอยาก ยากแค้น

๔.๑.๗ เมื่อตนเป็นเจ้าของบ้าน ย่อมต้องต้อนรับและเชื้อเชิญแขกไม่

เพิกเฉย หมายความว่า การที่มีผู้อื่นคือแขกมาเยี่ยมบ้าน เจ้าของบ้านที่เป็นผู้ดี ต้องต้อนรับเชื้อเชิญด้วยความยินดี ดังสุภาษิตไทยที่ว่า “เป็นธรรมเนียมไทยแท้แต่โบราณ ใครมาถึงเรือนชานต้องต้อนรับ” มิใช่เฉยชา หน้างอ บ่นด่าไม่พอใจ

๔.๑.๘ ย่อมไม่ทำกรรมขึ้นตื้อแขก หมายความว่าถ้ามีผู้อื่นมาเยี่ยม
เจ้าของบ้านที่เป็นผู้ดี ต้องไม่แสดงอาการหมางเมิน ไม่ทำโกรธเจิบๆ ไม่พูดไม่จา
ไม่มองหน้า เย็นชา ทำให้น่าเบื่อ แต่ต้องต้อนรับด้วยอาการเป็นมิตร ยิ้มแย้ม
แจ่มใส

๔.๑.๙ ย่อมไม่ให้แขกคอยนานเมื่อเขามาหา หมายความว่า เมื่อมีผู้อื่น มาเยี่ยม ผู้ดีควรรีบมาต้อนรับทักทายโดยเร็ว ไม่ให้ผู้มาเยี่ยมต้องคอยเป็นเวลานาน

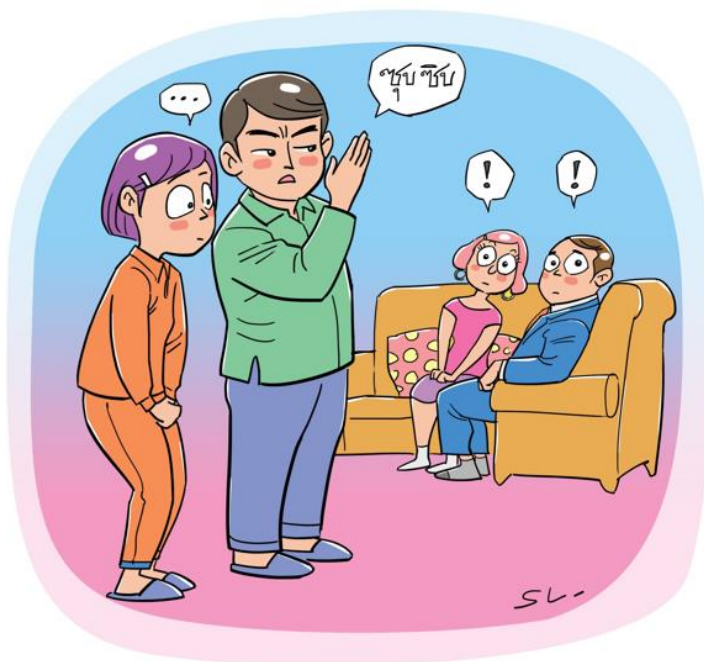

๔.๑.๑๐ ย่อมไม่จ้องดูนาฬิกาในเวลาที่ยังนั่งอยู่ หมายความว่า ขณะที่ผู้อื่นมาเยี่ยม เจ้าของบ้านที่เป็นผู้ดี ต้องไม่จ้องดูนาฬิกาบ่อยๆ เพราะแสดงว่ามีธุระสำคัญ ที่จะต้องทำในเวลาอันใกล้ ทำให้ผู้มาเยี่ยมต้องรีบลากลับ

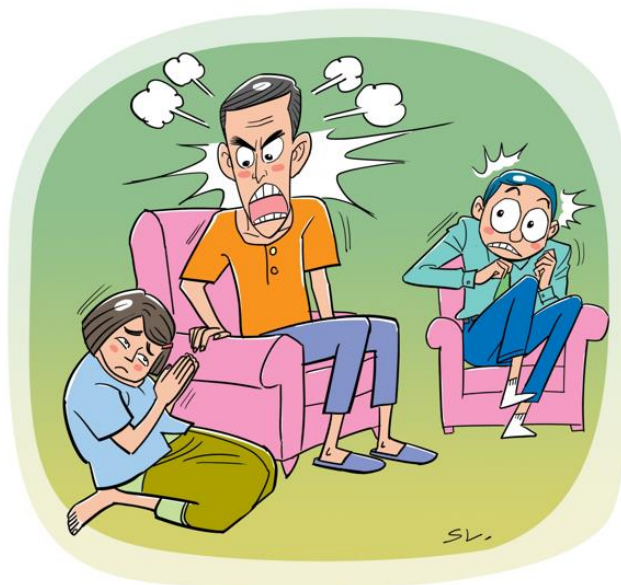
๔.๑.๑๑ ย่อมไม่ใช่กิริยาอันน่ายับยั้งหรือกระชับกระชากับผู้ใด ในเวลา

เมื่อตนอยู่เฉพาะหน้าผู้หนึ่ง การ “น่ายับยั้ง” หรือบอกยั้ง เป็นภาษากาย ที่นิยมของชาว ยุโรปหรืออเมริกัน โดยแสดงท่าทางและขยับปากขมูบขมิบ แบบคนไข้วูหนวก เพื่อแสดงให้อีกคนหนึ่งรู้ความลับบางสิ่งโดยไม่พูดเปล่งเสียง ข้อนี้หมายความว่า ผู้ดีไม่ควรกระชับ ทำท่าหรือขยับปาก ใช้ภาษาของคนไข้วู กับคนอื่นขณะที่กำลัง พูดคุยอยู่กับอีกคนหนึ่งอยู่ เพราะจะทำให้คนที่กำลังคุยด้วยนั้นเกิดความระแวง สงสัย เนื่องจากไม่รู้เรื่องความลับ ที่กำลังมีการกระชับหรือใช้ภาษาคนไข้วูนั้น

๔.๑.๑๒ ย่อมไม่ใช่กิริยาอันโกรธเคืองหรือดูดัน ผู้คน บ่าวไพร่ต่อหน้า

แขก หมายความว่า เจ้าของบ้านที่เป็นผู้ดี ไม่ควรแสดงอาการโกรธเคือง ดูด่าว่า กล่าวลงโทษ ลูกน้องคนรับใช้ที่กระทำความผิดให้ผู้ที่มาเยือนได้ยินได้เห็น เพราะเป็นการไม่เหมาะสม การต่อว่าลงโทษนั้น ควรทำในที่ลับตาคนอื่น เพื่อมิให้ผู้ถูกลงโทษอับอายเคียดแค้น แต่หากจะชมเชยให้รางวัลในการทำมาดี ควรประกาศให้ผู้อื่นรู้ เพื่อคนอื่นจะได้นำไปเป็นเยี่ยงอย่างและร่วมแสดงความยินดี

๔.๑.๑๓ ย่อมไม่จ้างดูบุคคลโดยเฟ่งพิศเหลือเกิน คำว่า “เฟ่ง” แปลว่า จ้องมองดูอย่างละเอียดถี่ถ้วน “พิศ” แปลว่า สงสัย เฟ่งพิศ แปลว่า การใช้สายตาจ้องมองหน้าคนอื่นเพื่อค้นหาสิ่งสงสัย จากสีหน้าหรือดวงตา ของผู้ถูกจ้องมอง เช่น หน้าซิด เมื่อตกใจกลัว หน้าแดงเมื่ออาย หลบตาเมื่อไม่พูดความจริง รู้ตาเมื่อไม่เกรงกลัว น้ำตาลอเมื่อเสียใจ การจ้องดูหน้าคนอื่นอย่างถี่ถ้วน อาจทำให้ผู้ถูกจ้องมองไม่พอใจ หรืออาย เพราะเกรงจะถูกจับผิดหรือหาสิ่งสงสัยบกพร่อง

๔.๑.๑๔ ย่อมต้องรับส่งแขกเมื่อไปมา ในระยะอันสมควร หมายความว่า
เมื่อมีผู้มาเยี่ยม เจ้าของบ้านที่เป็นผู้ดี จะต้องไปต้อนรับ และเมื่อจะกลับก็ต้องไป
ส่งถึงบริเวณที่เหมาะสม เช่น หน้าประตูบ้าน เขตจังหวัด หรือเขตแดนของ
ประเทศ

๔.๒ วจีจริยา คือการใช้คำพูดที่ทำให้คนอื่นพอใจรักใคร่นับถือ

๔.๒.๑ ย่อมไม่เที่ยวติเตียนสิ่งของที่เขาดังแต่ไว้ในบ้านที่ตนไปอยู่
หมายความว่า เมื่อไปเยี่ยมบ้านคนอื่น ไม่ควรตำหนิหรือพูดในทางไม่ดี
ถึงสิ่งของที่อยู่ในบ้านนั้น เพราะจะทำให้เจ้าของบ้านไม่พอใจ

๔.๒.๒ ย่อมไม่กล่าวสรรเสริญ รูป กาย บุคคลแก่ตัวเขาเอง หมายความว่า
ว่า ไม่ควรกล่าววิจารณ์ชมเชย ตีเตียน หรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะ
รูปร่างหน้าตาของคนอื่น แก่ตัวของเขาเอง

๔.๒.๓ ย่อมไม่พูดให้เพื่อนเก้อกระดาก “เก้อกระดาก” แปลว่า ทำให้อับอาย เอะเจิน ประหม่า ตะจิตตะขงใจ วางหน้าไม่สนิท ข้อนี้หมายความว่า
ผู้ดีไม่ควรพูดให้คนอื่นรู้สึกอับอาย เช่น กล่าวถึงพ่อของเพื่อนที่ถูกขังอยู่ในคุก
หรือ ทวงเงินที่ยืมไปต่อหน้าคนอื่น

๔.๒.๔ ย่อมไม่พูดเปรียบเปรยเกะกะสตรีกลางที่ประชุม “เปรียบเปรย” แปลว่าพูดกระทบกระเทียบ “เกะกะ” แปลว่า เกี้ยวพาราสี यू่งเกี้ยวเชิงชั่วสาว ข้อนี้หมายความว่า ไม่ควรใช้คำพูดเชิงกระทบ แบบเกี้ยวพาราสี หรือเรื่องเพศ ให้ผู้หญิงอายในที่มีคนจำนวนมาก

๔.๒.๕ ย่อมไม่ก่อนและตีรูปกายบุคคล หมายความว่า ไม่ควรตำหนิ ชุติภัย จับผิด สภาพร่างกายที่ไม่ดีของคนอื่น เช่น อ้วนเป็นหมูตอ นมเป็นกึ่งแห้ง ออกแฟบเหมือนไข่ดาว นมยานเป็นถุงกาแฟ สูงเหมือนเปิร์ต ตาเหล่ แขนคอก ขาเป้ หัวล้าน เพราะอาจทำให้เขาไม่พอใจ

๔.๒.๖ ย่อมไม่ทักถึงการร้ายโดยพลั้งโพล่งให้เขตกใจ “พลั้งโพล่ง” แปลว่า อาการคล้ายน้ำเดือดที่ไอน้ำร้อนดันพุ่งมาโดยแรง ข้อนี้หมายความว่า เมื่อเกิดเหตุร้ายแรงขึ้น เช่น พ่อแม่ป่วยหนักเสียชีวิต อุบัติเหตุร้ายแรงทางรถยนต์ หรือไฟไหม้บ้าน ผู้ดีย่อมไม่เล่าบอกถึงเหตุร้ายนั้นด้วยอาการร้อนแรงตื่นเต้นจนผู้ฟังตกใจ แต่จะค่อยๆ บอกเล่าอย่างใจเย็น เพื่อให้ผู้ฟังค่อยๆ รับรู้ คิดแก้ปัญหา และมีเวลาทำใจ หรือยอมรับผลร้ายที่อาจจะเกิดตามมาได้

๔.๒.๗ ย่อมไม่ทักถึงสิ่งอันน่าอายน่ากระดากโดยเปิดเผยหมายความว่า
 ผู้ดีไม่ควรกล่าวถึงสิ่งที่น่าอายของคนอื่น เช่น ตาเข แขนคอก ขาเป่ หัวล้าน
 ผมหงอก

๔.๒.๔ ย่อมไม่เอาสิ่งที่น่าจะอายจะกระดามาเล่าให้แขกฟัง

หมายความว่า ผู้ดีไม่ควรนำเรื่องที่น่าอับอายของตนเองมาเล่าให้คนอื่นฟัง เช่น เคยถูกไล่ออกจากงาน หรือทำความผิดร้ายแรง

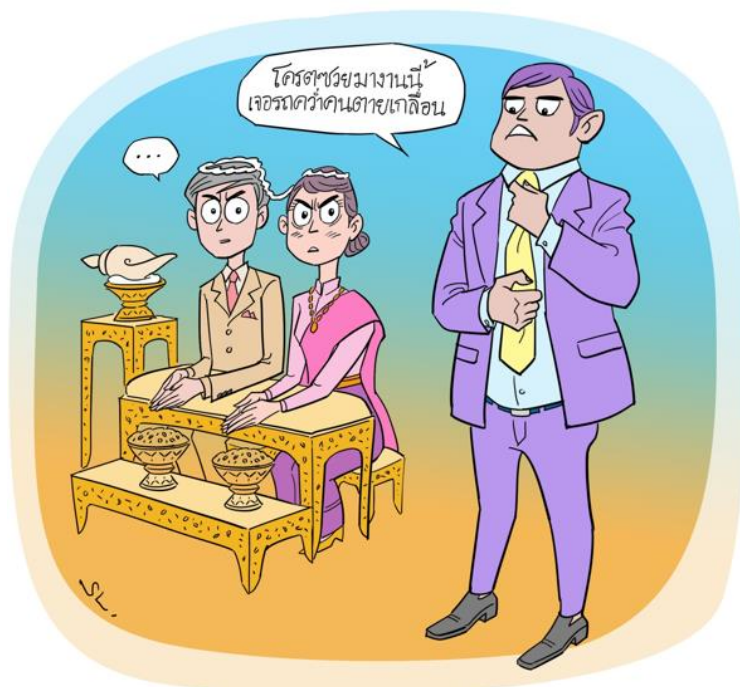

๔.๒.๕ ย่อมไม่เอาเรื่องที่เขาฟังซ่อนเร้นมากล่าวให้อับอายหรือเจ็บใจ

หมายความว่า ผู้ดีไม่ควรพูดคุยถึงสิ่งที่คู่สนทนาไม่ต้องการให้ใครรู้ หรือไม่พอใจ ไม่อยากรื้อฟื้นความหลังที่ขมขื่น หรือทำพลาดพลั้ง เพราะทุกคนย่อมเคยทำผิดพลาดมาด้วยกันทั้งนั้น

๔.๒.๑๐ ย่อมไม่กล่าวถึงการอุปมงคลในเวลามงคล เวลาไปงานมงคล เช่นงานแต่งงาน ไม่ควรคุยเรื่อง การหย่าร้าง หรือ ป่วยไข้ ไปงานวันเกิด งานขึ้นบ้านใหม่ ไม่ควรคุยเรื่องการเสียชีวิต หรือ สาธยายภัยต่างๆ ต้องหาเรื่องดีๆ ที่เป็นมงคลมาคุยกัน

๔.๓ มโนจริยา หมายถึงการแสดงน้ำใจที่น่ารัก

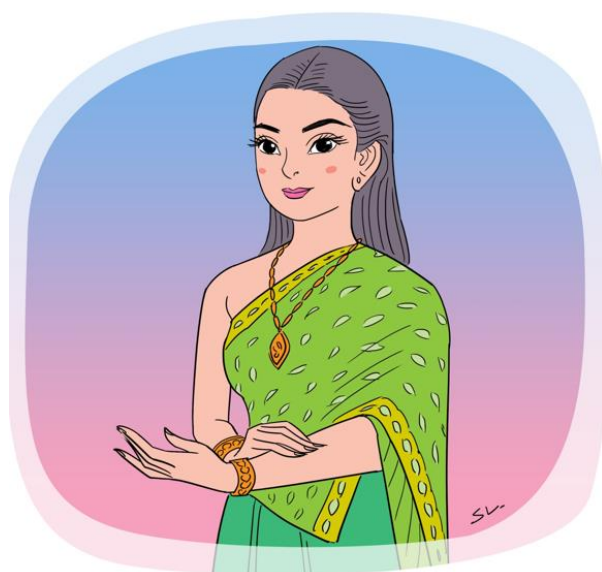

๔.๓.๑ ย่อมรู้จักเกรงใจคน หมายความว่า การจะทำอะไรกับคนอื่น นั้น ผู้ดีต้องไม่ให้เขารู้สึกเดือดร้อนรำคาญใจ ไม่ขอสิ่งที่เขารักเขาหวง หรือทำให้เขาลำบาก โดยไม่ยินดี

ภาค ๕ ผู้ดี ย่อมเป็นผู้มีสง่า

ผู้ดี เป็นผู้ที่มีความสง่างาม มีท่าทางผึ่งผายองอาจ ยืนนั่งในที่อันสมควร ไม่สะทกสะท้านหยุกยั้งๆ พุดจาจะฉาน รู้จักว่าอะไรงามหรือไม่งาม อะไรดีหรือไม่ดี มีนิสัยกว้างขวาง เข้าไหนเข้าได้ เข้าใจรู้ทันคน ว่องไวมีไหวพริบ รู้เท่าทันการณ์ มีใจองอาจกล้าหาญ

๕.๑ กายจริยา หมายความว่า การแสดงกิริยาท่าทางให้สง่าผ่าเผย งดงาม

๕.๑.๑ ย่อมมีกิริยาอันผึ่งผายองอาจ หมายความว่า ผู้ดีต้องมีกิริยาท่าทางในการยืน เดิน นั่ง นอน ให้เหมาะสม อย่างมั่นใจในตนเอง ออกผายไหล่ผึ่งนั่งหลังชิดเก้าอี้ไม่นั่งหลังงอ เหลือบตาดูสิ่งรอบตัวเป็นครั้งคราว ท่าทางสุภาพ สمارทให้ผู้อื่นนิยมยกย่อง มองตาคนที่พูดด้วย มิใช่หลบตาหรือมองไปทางอื่น ไม่เดินก้มหน้าตาดูแต่พื้นดิน ไม่เดินงอหลังเหมือนตาแก่ ไม่ทำตาลอกแกล้งตื่น

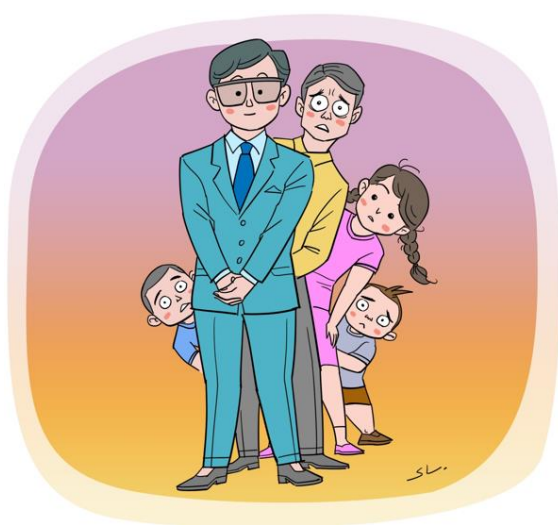
กลัว หรือตกใจประหม่าจนตัวสั่นมือสั่น แต่ต้องระวังไม่แสดงออกแบบหยิ่งยโส โอหัง อวดตัว วางตัวอยู่เหนือผู้อื่น จนคนอื่นหมั่นไส้ไม่ชอบรำคาญ

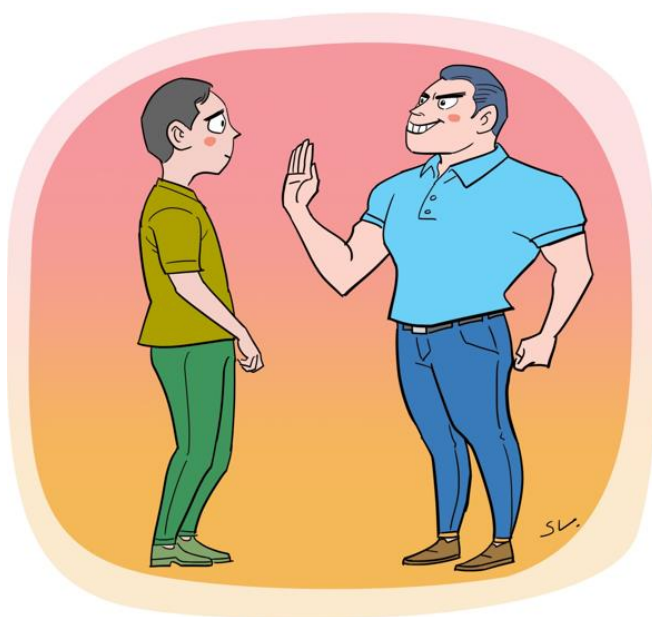
๕.๑.๒ จะยืนนั่ง ย่อมอยู่ในลำดับอันสมควร ไม่เป็นผู้แอบอยู่หลัง
คนหรือหลักเข้ามม หมายความว่า การไปในงานต่าง ๆ นั้น ผู้ดีต้องรู้ว่าที่นั่งที่

ยืนอันเหมาะสมสำหรับตนนั้นอยู่ที่ใด เช่นที่นั่งที่ยืนแถวหน้า สำหรับผู้ใหญ่

หรือผู้มีตำแหน่งสูง ดังนั้นผู้น้อยหรือเด็กควรเลือกที่นั่งที่ยืนแถวหลัง

๕.๑.๓ ย่อมไม่เป็นผู้สะทกสะท้านงเงินหยดๆ ยิ่งๆ หมายความว่า ผู้ดีต้องมีความกล้าและมั่นใจในการแสดงออก สามารถกล่าวรายงาน ร้องเพลง ปราศรัย ตอบคำถาม ให้สัมภาษณ์ หรือแสดงความสามารถของตน ต่อที่ชุมนุมชน ได้ โดยไม่เหนียมอาย ตกใจ เอะเจิน หรือ ตัวสั่นจนพูดไม่ออก สิ่งดังกล่าวต้องมีการฝึกฝนและปฏิบัติพัฒนาด้วยตนเอง

๕.๒ วจีจริยา หมายความว่า การใช้วาจาให้เหมาะสมเป็นสง่า

๕.๒.๑ ย่อมพูดจาฉะฉานชัดเจนด้วยความ ไม่อูบอับ อ้อมแอ้ม หมายความว่า ผู้ดีต้องพูดให้คนฟังเข้าใจได้อย่างชัดเจน ใช้เสียงดังพอเหมาะไม่ตะโกนหรือพูดเสียงเบาเกินไป โดยใช้สำนวนหรือภาษาที่เหมาะสม ไม่ใช้คำหยาบหรือคำสกด ไม่พูดวกวนสับสนชนิดที่คนฟังแล้วไม่รู้เรื่อง ว่ากำลังพูดเรื่องอะไร หรือสงสัยว่าหมายความว่าอย่างไรกันแน่ ไม่ใช้ภาษาต่างประเทศ หรือคำศัพท์เฉพาะที่คนฟังส่วนใหญ่ไม่เข้าใจ เช่น ศัพท์เฉพาะทางศาสนาหรือทางการแพทย์

๕.๓ มโนจริยา หมายความว่า การแสดงน้ำใจอันงามให้ปรากฏ

๕.๓.๑ ย่อมมีความรู้จักงามรู้จักดี หมายความว่า ผู้ดีต้องแยกให้ออกว่าอะไรดีอะไรไม่ดี อะไรเป็นสิ่งที่ถูกต้องหรือผิดพลาด อะไรสวยงามหรือน่าเกลียดน่ากลัว อะไรเป็นมงคลหรือไม่เป็นมงคล แล้วเลือกทำหรือปฏิบัติในสิ่งที่พิจารณาด้วยตนเองแล้วว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องดีงามเป็นมงคล จดเว้นไม่ทำสิ่งที่ไม่ดีทั้งหลาย

๕.๓.๒ ย่อมมีอักษณาสัยอันกว้างขวาง เข้าไหนเข้าได้ “อักษณาสัย”

แปลว่า นิสัยใจคอดี รู้จักผ่อนปรน หมายความว่า ผู้ดีต้องมีนิสัยใจคอที่ดี อดทน ให้อภัย ยอมรับผิด มีน้ำใจไมตรี รู้จักกาลเทศะ ไม่ถือตัว คบกับคนอื่นได้ทุกเพศทุกวัย

๕.๓.๓ ย่อมมีอักษณาสัยเป็นนักแสดง ใครจะพูดหรือเล่นอันใด ก็เข้าใจและ

ต่อติด “นักแสดง” แปลว่า มีใจคอกว้างขวาง กล้าได้กล้าเสีย รู้ทันคน

๕.๓.๔ ย่อมมีความเข้าใจไหวพริบ รู้เท่าถึงการณ์ หมายความว่า ผู้ดี

ต้องมีสติปัญญาเฉียบแหลม เฉลียวฉลาด รู้จักประเมินสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และ
คาดการณ์ล่วงหน้าได้ดีพอควร

๕.๓.๕ ย่อมมีใจอันองอาจกล้าหาญ หมายความว่า ผู้ดีต้องมีจิตใจที่กล้า

หาญ เข้มแข็ง อดทน ไม่ย่อท้อขลาดกลัวต่อความยากลำบากยากแค้น เตรียมพร้อม
ที่จะเผชิญเหตุร้ายอันไม่คาดคิด สามารถเสี่ยงภัยอันตรายเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นหรือ
ปกป้องประเทศชาติของตนได้

ภาคที่ ๖ ผู้ดียอมปฏิบัติการทำงานดี

การปฏิบัติการทำงานดี หมายความว่า ผู้ดียอมทำงานทุกอย่างอันเป็นหน้าที่ของตน ให้เสร็จเรียบร้อยด้วยดี ตามระเบียบแบบแผน ไม่ละเลยที่จะตอบจดหมาย พูดสิ่งใดก็เป็นที่ยึดถือได้ รักษาความสัตย์ ไม่เกียจคร้าน

๖.๑ กายจริยา หมายความว่า ปฏิบัติการทำงานดีด้วยก้ำลังกาย

๖.๑.๑ ย่อมทำการอยู่ในระเบียบแบบแผน หมายความว่าในการกระทำต่าง ๆ นั้น ผู้ดียอมปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบแบบแผน ไม่ทำตามอำเภอใจของตนเอง หรือทำสิ่งใดที่ผิดระเบียบ เพราะอาจมีความผิดถูกลงโทษได้

๖.๑.๒ ย่อมไม่ถ่วงเวลาให้ผู้อื่นคอย หมายความว่า ผู้ดีต้องทำตนให้เป็นคนตรงต่อเวลา หรือไปถึงก่อนเวลานัดหมายเล็กน้อย และไม่ถ่วงเวลา เพื่อไม่ต้องให้คนอื่นคอย

๖.๑.๓ ย่อมไม่ละเลยที่จะตอบจดหมาย หมายความว่า ถ้ามีคนเขียนจดหมายมาถึง ต้องรีบตอบจดหมายนั้นทันที

๖.๑.๔ ย่อมไม่ทำการแต่ต่อหน้า หมายความว่า ต้องทำงานอย่างเสมอต้นเสมอปลาย ทั้งต่อหน้าและลับหลังคนอื่นหรือผู้บังคับบัญชา

๖.๒ วจีจริยา หมายความว่า การปฏิบัติการทำงานดีด้วยคำพูด

๖.๒.๑ พูดสิ่งใดย่อมให้เป็นที่ยึดถือได้ หมายความว่า เมื่อจะพูดคำใดออกไปจะต้องรักษาคำพูด และทำตามสิ่งที่พูดทุกอย่าง

๖.๒.๒ ย่อมไม่รับจากล่อง ๆ โดยมีได้เห็นว่าการจะเป็นได้หรือไม่ หมายความว่า เมื่อจะให้สัญญา รับคำ หรือกล่าวคำปณิธานใดๆ ต้องพิจารณาให้รอบคอบ และใคร่ครวญให้แน่ใจก่อน เพื่อป้องกันมิให้ผิดสัญญาในอนาคต

๖.๓ มโนจริยา คือ ตั้งใจทำงานให้ได้รับผลดี

๖.๓.๑ ย่อมเป็นผู้รักษาความสัตย์ในเวลา หมายความว่า ผู้ดีย่อมเข้าทำงานและเลิกงานตามเวลาที่กำหนด มิใช่มาสายกลับก่อน และ เมื่อนัดหมายกับผู้อื่นในเวลาใด ต้องไปให้ทันเวลานัดหมาย

๖.๓.๒ ย่อมไม่เป็นผู้เกียจคร้าน หมายความว่าเมื่อผู้ดีทำงานใดๆ ต้อง
ไม่จีเกียจ ไม่ทอดทิ้ง ทำงานให้สำเร็จตามเวลาและคุณภาพที่กำหนด

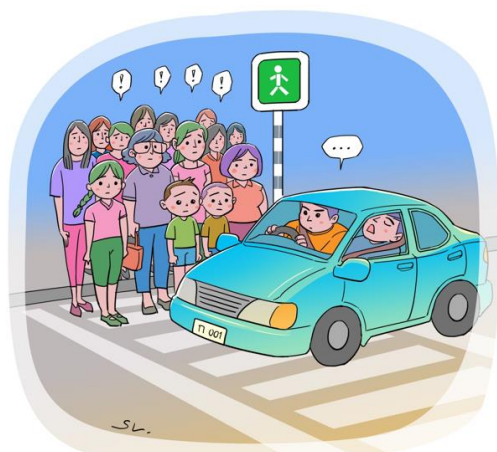
๖.๓.๓ ย่อมไม่เข้าใจว่า ผู้ดีทำอะไรด้วยตนไม่ได้ หมายความว่า การทำงานทุกอย่างนั้น จะต้องอาศัยทีมงานช่วยกันทำ ดังนั้นผู้ดีจึงต้องมีความสัมพันธ์อันดีกับผู้ร่วมงาน และคอยช่วยเหลือประสานงานให้งานบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

๖.๓.๔ ย่อมไม่ผลิตเพลินจนละเอียดให้การเสีย หมายความว่า ต้องอย่าหลงทำสิ่งอื่น จนทำให้งานในความรับผิดชอบเสียหาย

๖.๓.๕ ย่อมเป็นผู้รักษาความเป็นระเบียบ หมายความว่า ต้องทำสิ่ง
ต่างๆให้มีระเบียบเรียบร้อย ไม่รกรุงรัง ไม่ฝ่าฝืนระเบียบกฎหมายและ
ขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม

๖.๓.๖ เป็นผู้อยู่ในบังคับบัญชาเมื่ออยู่ในหน้าที่ หมายความว่า เมื่อผู้ดี เป็น ผู้ใต้บังคับบัญชาต้องปฏิบัติตามหน้าที่ และเชื่อฟังคำสั่งของผู้บังคับบัญชา อย่างเคร่งครัด

๖.๓.๗ ย่อมมีมานะในการทำงาน ไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก หมายความว่า ผู้ดีต้องมีความพยายาม บากบั่น ตั้งใจจริงในการทำงาน ไม่ย่อ ท้อ ถอยหนี ไม่คิดสู้ต่อ หรือ เกรงกลัวต่อความยากลำบาก เพราะการงานทุกอย่างย่อมมีปัญหาอุปสรรคด้วยกันทั้งสิ้น

๖.๓.๔ ย่อมเป็นผู้ทำอะไรทำจริง หมายความว่า ผู้ดีต้องตั้งใจทำงานอย่างจริงจังให้บรรลุเป้าหมายประสบความสำเร็จ ไม่ทอดยถย เลิกกลางคัน หากวิธีการที่ทำอยู่ไม่เหมาะสมก็ต้องหาทางปรับปรุงแก้ไข

๖.๓.๕ ย่อมไม่เป็นผู้ดึงดันในที่ผิด หมายความว่า ผู้ดีต้องรู้ตัว หากทำสิ่งใดไปในทางที่ไม่ถูกต้องแล้ว ก็จะไม่ดื้อดึงดันทำต่อไปทั้งๆที่รู้ว่าผิด แต่ต้องหาทางแก้ไขปรับปรุงให้ถูกต้อง

๖.๓.๑๐ ย่อมปรารถนาความดี ต่อการทำงานที่ทำอยู่เสมอ หมายความว่า

ผู้ดีต้องตั้งใจหวังความสำเร็จและความเจริญในสิ่งที่ทำ ค้นหาข้อมูลเรื่องราวที่เกี่ยวข้อง นำมาวางแผน ดำเนินการ ประเมินผล แล้วปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่อง หากมีปัญหาอุปสรรคที่แก้เองไม่ได้ก็หาคคนอื่นมาช่วย

ภาคที่ ๗ ผู้ดียอมเป็นผู้ใจดี

หมายความว่า ผู้ดี ต้องเป็นผู้มีน้ำใจไมตรี เมื่อเห็นอันตรายจะมีแก่ผู้อื่น ต้องรีบป้องกันช่วยเหลือ ไม่เยาะเย้ยถากถางผู้ทำความผิด ไม่ใช่วาจาอันข่มขู่ ไม่มีใจโหดเหี้ยมเกรี้ยวกราด มีใจโอบอ้อมอารี มีเมตตากรุณา

๗.๑ กายจริยา คือ แสดงออกทางกายว่าเป็นคนมีใจดี

๗.๑.๑ เมื่อเห็นใครทำผิดพลาดอันน่าท้อระดาก ย่อมช่วยกลบเกลื่อนหรือทำไม่เห็น หมายความว่า ไม่มีใครทำอะไรได้ถูกต้องตลอดเวลา ย่อมมีความผิดพลาดบกพร่องบ้าง ถ้าผู้ดีเห็นใครทำผิดพลาด ก็ไม่ควรเย็บย่ำซ้ำเติม แต่ควรช่วยกลบเกลื่อนหรือทำเป็นมองไม่เห็น แล้วหาทางช่วยเหลือให้ทำอย่างถูกต้อง

๓.๑.๒ เมื่อเห็นสิ่งของของใครตก หรือจะเสื่อมเสีย ย่อมต้องหยิบ

ยื่นให้ หรือบอกให้รู้ตัว หมายความว่า เมื่อผู้ดีเห็นใครทำของตกหล่น เช่น กระเป๋าสตางค์ หรือ พวงกุญแจ หรือสิ่งของของผู้ใดจะเสื่อมเสีย บกพร่อง ควรจะหาทางนำส่งกลับคืนเจ้าของหรือบอกให้เจ้าของรู้ตัว มิใช่เก็บไปเป็นสมบัติส่วนตัว หรือปล่อยให้เจ้าของเสียหาย

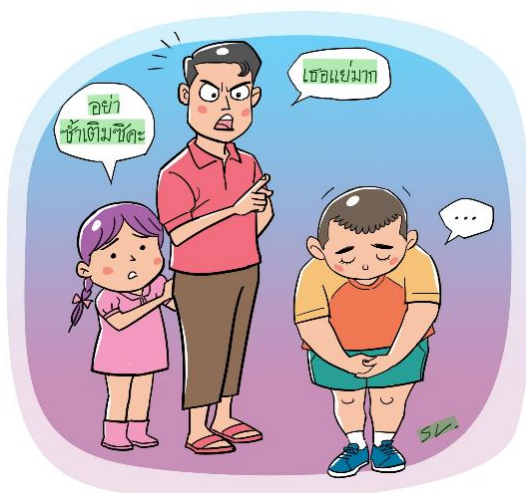
๓.๑.๓ เมื่อเห็นเหตุร้ายหรืออันตรายจะมีแก่ผู้ใด ย่อมต้องรีบช่วย

หมายความว่า หากผู้ใดรู้หรือเห็นว่าอาจเกิดเหตุร้ายหรืออันตรายต่อผู้อื่น เช่น เห็นรถยนต์ยางแบน หรือ เห็นงูพิษเลื้อยอยู่ในบ้าน ต้องรีบบอกหรือหาทางช่วย ป้องกันอันตรายแก่ผู้อื่นทันที มิใช่เพิกเฉยหรือเห็นว่ามีใช่เป็นธุระของตน

๓.๒ วชิจริยา คือ การพูดแสดงความเป็นผู้มีใจดี

๓.๒.๑ ย่อมไม่เยาะเย้ยถากถางผู้กระทำผิดพลาด หมายความว่า เมื่อผู้ใดเห็นผู้ใดทำผิดพลาด ก็ไม่เยาะเย้ยซ้ำเติม ไม่หัวเราะเยาะ หรือพูดให้อับอาย

๓.๒.๒ ย่อมไม่ใช้วาจาอันข่มขู่ หมายความว่า ผู้ดีย่อมใช้คำพูดที่สุภาพไพเราะอ่อนหวาน ไม่ใช้คำพูดหรือกิริยาที่ ดุดัน ดำว่า ข่มเหง หรือดูถูกดูแคลน

๓.๓ มโนจริยา คือ แสดงความเป็นผู้มีใจดีให้ปรากฏจากใจ

๓.๓.๑ ย่อมไม่มีใจอันโหดเหี้ยมเกรี้ยวกราดแก่ผู้น้อย หมายความว่า ผู้ดีที่เป็นผู้ใหญ่ ต้องมีความเมตตาปราณี เห็นอกเห็นใจ มีน้ำใจต่อผู้น้อยหรือลูกน้อง ไม่โกรธขี้งอ ดุด่า หรือลงโทษอย่างรุนแรง ให้เจ็บช้ำน้ำใจ

๓.๓.๒ ย่อมเอาใจโอบอ้อมอารีแก่คนอื่น หมายความว่า ผู้ดีต้องมีใจเมตตา กรุณา ทำความดี ช่วยเหลือแบ่งปัน ส่งเสริมมิตรภาพ ร่วมทุกข์ร่วมสุข ต่อคนอื่น มิใช่คอยแต่หาเรื่องกีดกัน หรือทำลายความสัมพันธ์อันดีซึ่งกันและกัน

๓.๓.๓ ย่อมเอาใจ ช่วยคนเคราะห์ร้าย หมายความว่า เมื่อผู้ดีเห็นคนเคราะห์ร้ายหรือประสบภัยต่างๆ เช่น น้ำท่วม ไฟไหม้ ฉุกเฉินพายุบ้านพัง ก็จะต้องหาทางช่วยเหลือหรือบรรเทาความเสียหาย หากช่วยด้วยกายไม่ได้ก็ช่วยด้วยใจ โดยไม่เยาะเย้ยซ้ำเติมสมน้ำหน้า

๓.๓.๔ ย่อมไม่เป็นผู้ซ้ำเติมคนเสียที หมายความว่า เมื่อผู้ดีเห็นคนพ่ายแพ้ หรือสู้ไม่ได้ ก็ไม่เข้าไปซ้ำเติมเหยียบย่ำ แต่ให้ความเห็นใจและช่วยเหลือในสิ่งที่ช่วยได้ ตามสุภาษิตที่ว่า “ต้นไม้ล้มข้ามได้ แต่อย่าข้ามคนที่ล้ม” เพราะคนที่ล้มหรือเสียทีนั้นมีโอกาสที่ลุกขึ้นมาสู้ใหม่แล้วอาจได้รับชัยชนะ

๓.๓.๕ ย่อมไม่เป็นผู้อฆาตของเวร หมายความว่า ผู้ดี ไม่ควรผูกพยาบาท อาฆาตของเวร แก่แค้น เอาคืน โดยการให้อภัย หรือหลีกให้ห่าง โดยยึดหลักว่า “เวรย่อมระงับด้วยการไม่จองเวร” และ “การให้อภัยทานเป็นการให้ทานที่ยิ่งใหญ่”

ภาค ๘ ผู้ดี ย่อมไม่เห็นแก่ตัวถ้ายเดียว

หมายความว่า ผู้ดีต้องไม่เห็นแก่ตัว ไม่แย่งชิงสิ่งของจากผู้อื่น เห็นใจ เพื่อแผ่ช่วยเหลือผู้น้อยและผู้ยากจน ไม่แยกคนไปเฝ้าจากความลับ ไม่หิบบิบบ้าว ของเงินทองจากคนอื่น เห็นประโยชน์ส่วนรวมสำคัญมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว

๘.๑ กายจริยา คือ การแสดงความไม่เห็นแก่ตัวให้ปรากฏโดยการกระทำทางกาย

๘.๑.๑ ย่อมไม่พห้หาความสบายก่อนผู้ใหญ่หรือผู้หญิง หมายความว่า ผู้ใหญ่ หรือผู้หญิง ควรได้รับความสะดวกสบายก่อนผู้ชาย และผู้ที่อายุน้อยไม่มาก

๘.๑.๒ ย่อมไม่เสือกสนแย่งชิงที่นั่งหรือที่ดูอันใด หมายความว่า

ว่าในการขึ้นรถประจำทาง รับสิ่งของ รับบริการ ติดต่อธนาคาร หรือ เข้าดูการ
แสดงใดๆ ทุกคนควรเข้ารับบริการตามลำดับที่มาก่อนหลัง (เข้าคิว) หรือ บางแห่ง
อาจมีบริการพิเศษสำหรับผู้สูงอายุ ผู้พิการ โดยค่อยๆ เดินไปอย่างช้าๆ ไม่ควรรุม
แย่งชิงกัน เพราะเคยเกิดเหตุคนเหยียบกันตายในสนามกีฬา งานพิธีกรรมทาง
ศาสนา หรือ งานทิ้งกระจาดแจกทานตามศาลเจ้ามาแล้ว

๘.๑.๓ ย่อมไม่เที่ยวแย่งผู้หนึ่งมาจากผู้หนึ่งในเมื่อเขาสนิทกัน

หมายความว่า เมื่อมีคนพูดคุยกันอยู่ ผู้ดีไม่ควรขอแยกให้ฝ่ายหนึ่งมาคุยกับเรา เพราะเป็นการเสียมารยาท ทำให้อีกฝ่ายหนึ่งไม่พอใจ

๘.๑.๔ เป็นผู้ใหญ่ จะไปมาลูกน้อง ย่อมไว้ช่องให้ผู้ผู้น้อยมีโอกาสบ้าง

หมายความว่า ผู้ที่เป็นผู้ใหญ่ ต้องเปิดช่องทางให้ผู้ผู้น้อยมีโอกาส แสดงความคิดเห็น มีที่นั่งที่ยืน หรือได้ทำสิ่งต่างๆ เป็นผลงานหรือมีชื่อเสียงได้บ้าง มิใช่ให้ผู้ใหญ่ทำเพียงฝ่ายเดียว ไม่เปิดช่องให้ลูกน้องได้แสดงฝีมือ

๘.๑.๕ ในการเลี้ยงดู ย่อมแผ่เผื่อเชื้อเชิญแก่คนข้างเคียงก่อนตน

หมายความว่า ในการกินอาหารร่วมกันของคนหลายคนนั้น ผู้ดีควรเชื้อเชิญให้คนข้างเคียงได้เลือกหรือตักอาหารก่อน มิใช่รีบตักรีบกินแต่ส่วนตนก่อนคนอื่น

๘.๑.๖ ในที่บริโศก ย่อมหยิบยกยื่นส่งสิ่งของแก่ผู้อื่นต่อ ๆ ไปไม่มุ่ง

แต่กระทำกิจส่วนตน หมายความว่า ในการกินอาหารร่วมกัน ผู้ดีต้องคอยช่วยเหลือหยิบยื่นอาหารหรือสิ่งของบนโต๊ะ ให้ผู้อื่นที่อยู่ห่าง โดยไม่มุ่งแต่การกินอาหารของตนเองเท่านั้น

๘.๑.๗ ย่อมไม่รวบสามตะกรามสี่ กวาดฉวยเอาของที่ตั้งไว้เป็นกลางจน

เกินส่วนที่ตนจะได้ หมายความว่า ในการที่มีสิ่งของที่ตั้งไว้เป็นของส่วนกลางสำหรับทุกคนนั้น ผู้ดีต้องตักหรือรับไปเฉพาะส่วนที่ตนควรจะได้รับเท่านั้น ไม่ควรตักไปเกินส่วนที่ตนควรได้ เพราะอาจทำให้คนที่มาทีหลังไม่ได้รับส่วนแบ่งที่เหมาะสม

๘.๑.๘ ยอมไม่แสดงความไม่เพียงพอในสิ่งของที่เขาหยิบยกให้

หมายความว่า หากสิ่งของที่มีผู้ให้มานั้นไม่เพียงพอ เพราะมีจำนวนจำกัด หรือมีผู้รับจำนวนมากกว่าของที่เตรียมไว้ ผู้ดียอมเกรงใจ โดยอยู่เฉยๆ ไม่แสดงความไม่พอใจออกนอกหน้า

๘.๑.๕ ย่อมไม่นิ่งนอนใจให้เขาออกทรัพย์ แทนส่วนตัวเสมอไป
เช่น ในการเลี้ยงดูหรือใช้ค่าเดินทางเป็นต้น หมายความว่า ในการทำงานหรือเดินทางร่วมกัน ผู้ดีย่อมไม่ให้อื่นออกเงินหรือสิ่งของ ในการกินอาหารหรือค่าใช้จ่ายอื่นแทนตนแต่ฝ่ายเดียว ควรร่วมช่วยออกค่าใช้จ่ายบางส่วน หรือหาวิธีการตอบแทนอย่างเหมาะสม

๘.๑.๑๐ ย่อมไม่ลืมที่จะส่งของซึ่งคนอื่นได้สงเคราะห์ให้ตนยืม
 หมายความว่า เมื่อผู้ดีได้ขอยืมสิ่งของ สถานที่ หรือเงินทองจากผู้อื่นมาแล้ว จะต้องส่งคืนตามกำหนดที่สัญญาไว้ โดยส่งคืนสิ่งของในสภาพเดิมหรือดีกว่าเดิม เพราะถ้าไม่ส่งคืน หรือส่งคืนในสภาพที่ไม่ดีเท่าเดิม จะทำให้เกิดความบาดหมาง และอาจไม่ให้ยืมอีกในอนาคต

๘.๑.๑๑ การให้สิ่งของหรือเลี้ยงดู ซึ่งเขาได้กระทำแก่ตน ย่อมต้องตอบ

แทนเขา หมายความว่า เมื่อผู้ใดได้รับการช่วยเหลือเลี้ยงดู หรืออุปการะจากผู้ใด เช่น พ่อแม่ ครู เพื่อน หรือบุคคลทั่วไป ผู้ดีจะต้องระลึกถึงบุญคุณ และหาทางตอบแทนบุญคุณท่าน ในโอกาสอันควร

๘.๒ วจีจริยา คือ การแสดงความไม่เห็นแก่ตัวทางคำพูด

๘.๒.๑ ยอมไม่ขอแยกผู้หนึ่งมาจากผู้ใด เพื่อจะพาไปพูดจากความลับกัน

หมายความว่า เมื่อมีคนหลายคนรวมกลุ่มกันอยู่ ผู้ดีไม่ควรขอแยกคนหนึ่งคนใดออกไปพูดคุยกความลับ เพราะคนอื่นในกลุ่มจะไม่พอใจ และสงสัย

๘.๒.๒ ยอมไม่สนทนาแต่เรื่องของตนฝ่ายเดียว จนคนอื่นไม่มี

ช่องจะสนทนาเรื่องอื่นได้ หมายความว่า ในการพูดคุยกกับคนอื่นนั้น ผู้ดีต้องไม่คุยแต่เรื่องของตนฝ่ายเดียว แต่ควรสนทนาเรื่องที่ฝ่ายหนึ่งสนใจ และเรื่องอื่นๆ ด้วย โดยควรเป็นผู้ฟังที่ดี และรับฟังเรื่องราวและเหตุผลของอีกฝ่ายหนึ่ง เพื่อเพิ่มพูนความรู้และสติปัญญาของตน เช่น ถ้ารู้ว่าอีกฝ่ายหนึ่งเป็นนักสะสมแสตมป์ ก็ควรถามถึงแสตมป์เก่าที่สุดที่เขาสะสมไว้ หรือแสตมป์ดวงแรกของประเทศไทย ถ้ารู้ว่าอีกฝ่ายหนึ่งสนใจเรื่องต้นไม้ ก็อาจถามถึง ต้นไม้ที่เหมาะสมสำหรับเป็นร่มเงาหรือออกดอกตลอดปี เป็นต้น

๘.๒.๓ ย่อมไม่นำฐานะของตนเข้ากล้าวแทรกในเวลาฐานะอื่นของเขา

ขูลมุน หมายความว่า ขณะที่ผู้อื่นกำลังทำกิจกรรมอยู่เพียงอย่างเดียว เช่น ถอยรถ จอด เรือ ต่อโทรศัพท์ เขียนรายงานด่วน หรือ แพทย์ที่กำลังรักษาผู้ป่วยอยู่ ผู้ดีไม่ควรไปถามหรือนำฐานะของตนเข้าไปแทรก เพราะอาจทำให้เขาเสียสมาธิ ปฏิบัติงานผิดพลาดทำให้เกิดความเสียหายได้ ต้องรอให้เขาเสร็จกิจกรรมที่ ขูลมุนก่อน

๘.๒.๔ ยอมไม่กล่าววาจาติเตียนของที่เขาหยิบยกให้ว่าไม่ดีหรือไม่

พอ หมายความว่า เมื่อมีใครมอบสิ่งของใดๆ ให้ความปรารถนาดี ผู้ดียอมไม่กล่าวคำติเตียนสิ่งของนั้น ว่าไม่ดี ไม่สวย เล็กไปใหญ่ไป น้อยไป ฯลฯ เพราะจะทำให้ผู้มอบสิ่งของเสียหน้าใจ ถึงแม้จะไม่ชอบ ก็ต้องเก็บไว้ในใจไม่แสดงออกมา

๘.๒.๕ ยอมไม่ได้ถามราคาของที่เขาหยิบยกให้

ตน หมายความว่า เมื่อมีใครนำสิ่งของมามอบให้ เป็นของขวัญ หรือของฝาก ผู้ดียอมไม่ได้ถามราคาสิ่งของนั้นจากผู้ที่นำมามอบให้ เพราะเป็นการเสียมารยาท หากต้องการรู้ราคาก็ต้องสืบหาจากร้านค้าหรือทางอื่น

๘.๒.๖ ยอมไม่แสดงราคาของที่จะหยิบยกให้แก่ผู้ใดให้ปรากฏ

หมายความว่า เมื่อผู้ใดจะมอบของให้ผู้อื่น ไม่ควรบอกหรือแสดงราคาให้ผู้รับทราบ เช่น แกะป้ายราคาที่ติดสิ่งของนั้นออกเสียก่อน เพราะน้ำใจในการมอบสิ่งของนั้นอาจมีค่ามากกว่าราคาของสิ่งของ เช่น แผ่นกระดาษเล็กๆ เขียนรูปหัวใจ ที่ถูกคนเล็กมอบให้พ่อในวันเกิด มีค่ามากกว่ากระดาษแผ่นเดียวหลายร้อยเท่า

๘.๒.๓ ยอมไม่ใช้วาจาอันโอ้อวดตนและลบหลู่ผู้อื่น หมายความว่า

ผู้ดียอมไม่ใช้คำพูดที่โอ้อวดยกย่องตนเอง หรือยกตนข่มท่าน ว่าเก่งกล้าสามารถ ร่ำรวย มีตำแหน่งสูง มีความสำคัญ หรือ พ่อครูใหญ่ เพราะคำยกย่องทั้งหลายนั้น ต้องมาจากคนอื่นไม่ใช่จากปากของตนเอง นอกจากนี้ ผู้ดียังต้องไม่กล่าวคำลบหลู่ดูถูก ดูหมิ่น เหยียดหยาม ผู้อื่น เช่น ไม่เรียกคนอื่นว่า อีโง่ คนขี้คุก คนขี้โกง ไม่เรียกคนจีนว่า เจ๊ก ฯลฯ

๘.๓ มโนจริยา คือ การแสดงความไม่เห็นแก่ตัวทางใจ

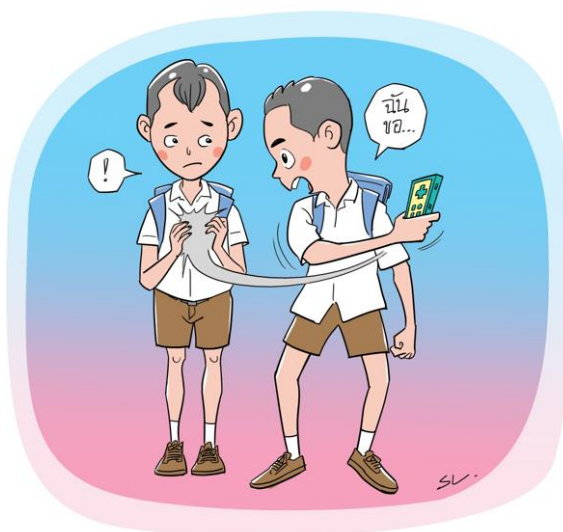
๘.๓.๑ ยอมไม่มีใจมักได้ เทียบขอของเขารำไป หมายความว่า

ผู้ดีต้องไม่เป็นคนจู้จี้ คือ อยากได้สิ่งของของผู้อื่นแล้วก็คอยขอเขาเรื่อยไป เพราะอาจทำให้ผู้ถูกขอรำคาญไม่พอใจ เมื่อขอแล้วไม่ให้ ก็อาจเกิดความบาดหมางใจกัน ยกเว้นแต่คนที่แสดงความประสงค์หรือยินดีจะให้ เช่น พ่อแม่

กับลูก หรือ คนที่ปวารณาออกไว้กับพระสงฆ์ให้เรียกเรื่องเอาสิ่งของ การรับใช้ หรือตกเตือนกันได้

๘.๓.๒ ย่อมไม่ตั้งใจปรารณาของรักเพื่อน หมายความว่า ผู้ดี ย่อมไม่อยากได้สิ่งของที่เพื่อนหวงหรือรัก เพราะอาจทำลายมิตรภาพของเพื่อน ที่ดีลงได้ ยกเว้นแต่สิ่งของที่เพื่อนรักยินดีมอบให้ด้วยความเต็มใจ

๘.๓.๓ ยอมไม่พึงใจการหยิบยืมข้าวของทองเงินซึ่งกันและกัน

หมายความว่า ผู้ดีไม่ควร ขอยืมเงินหรือสิ่งของจากผู้อื่น ควรใช้และพอใจสิ่งที่ตนมีอยู่ ใช้เงินเท่าที่หามาได้ ไม่ใช้เงินเกินที่มี ดำรงชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง เพราะการกู้ยืมก่อให้เกิดหนี้สิน ที่ทำให้เกิดความทุกข์ที่ต้องนำไปชดใช้คืนพร้อมกับดอกเบี้ยเมื่อถึงเวลากำหนด และอาจก่อให้เกิดการทุจริตประพฤติดมิชอบ

แต่ในกรณีจำเป็นต้องก่อหนี้ เพื่อการลงทุน หรือเกิดเหตุฉุกเฉิน ก็ต้องอย่าก่อหนี้ จนเกินกำลังที่จะหามาชดใช้ในเวลากำหนดได้ มิฉะนั้นอาจมีความผิดทางอาญา ถูกยึดทรัพย์หรือจำคุก

ของสำคัญที่ไม่ควรให้ใครยืม คือ อาวุธปืน ภรรยาสามี หรือ คู่รัก โทรศัพท์มือถือที่ยังไม่ได้ลบข้อมูลเก่า และ บัตรเครดิต

๘.๓.๔ ย่อมไม่หวังแต่จะพึ่งอาศัยผู้อื่น หมายความว่า ผู้ดีต้องสามารถพึ่งตนเองได้เป็นสำคัญ ต้องฝึกช่วยตัวเองให้เอาชีวิตรอดและเจริญก้าวหน้าได้ด้วยฝีมือของตน เพราะหากคอยแต่พึ่งผู้อื่น ก็อาจจะทำอะไรเองไม่เป็น เมื่อถึงคราวหมดที่พึ่งก็จะลำบากยากแค้นมาก

๘.๓.๕ ย่อมไม่เป็นผู้เกี่ยงงอนทอดทิ้งงานตนให้ผู้อื่น หมายความว่า ผู้ดีย่อมทำงานในความรับผิดชอบของตนด้วยตนเอง มิใช่ส่งไปให้คนอื่นทำเพราะเขาอาจจะทำผิดพลาด ซึ่งจะกลายเป็นความผิดพลาดของเราด้วย และหากเขาหยุดหรือไม่ยอมทำตามที่เราส่งไป งานในความรับผิดชอบของเราก็จะเสียหายบกพร่อง ถึงแม้ผู้เป็นนายจะมอบอำนาจให้ลูกน้องทำแทนได้ แต่ความรับผิดชอบก็ยังคงอยู่กับผู้มอบนั้นต่อไป

๘.๓.๖ ย่อมรู้คุณที่ผู้อื่นได้ทำแล้วแก่ตน หมายความว่า ผู้ดีต้องรู้จักบุญคุณคน ผู้ที่เคยช่วยเหลือเลี้ยงดู เช่นพ่อแม่ ครู นาย ลูกน้อง และผู้มีอุปการคุณทั้งหลาย แล้วหาทางตอบแทนบุญคุณเมื่อมีโอกาส ด้วยความกตัญญู กตเวที

๘.๓.๓ ย่อมไม่มีใจริษยา หมายความว่า ผู้ดีย่อมยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี เมื่อเห็นใครได้ดีกว่าตน ก็ไม่รู้สึก ชิงชัง อิจฉา ตาร้อน ร้อนรุ่มใจ หรือหาทางเกียดกัน เยียบย่ำทำลาย เพราะทนอยู่ไม่ได้ หรือ ไม่อยากเห็นคนอื่นได้ดีกว่าตน เมื่อความริษยาเกิดในใจของผู้ใด ก็จะเกิดความทุกข์ร้อน ไม่มีความสุข วิธีแก้ความริษยา คือความเมตตา

ภาค ๙ ผู้ดีย่อมรักษาความสุจริตโดยตรง

หมายความว่า ผู้ดีต้องทำทุกอย่างด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ไม่ทุจริต ประพฤติมิชอบคดโกง ไม่ละลาบละล้วงเข้าบ้านคนอื่น ไม่ถามเรื่องส่วนตัว รักษาความไว้วางใจของผู้อื่น

๕.๑ กายจริยา คือ การแสดงความสุจริตทางกาย

๕.๑.๑ ย่อมไม่ละลาบละล้วงเข้าห้องเรือนแขกก่อนเจ้าของบ้านเขา

เชิฐ คำว่า “ละลาบละล้วง” แปลว่า ล้วงเกิน อาจเอื้อม ซอกแซกอยากรู้ ถามเรื่องที่ไม่สมควร หมายความว่า ผู้ดี ย่อมไม่เข้าไปในบ้านหรือที่ส่วนตัวของผู้อื่น ต้องรอให้เจ้าของสถานที่ เชิญหรืออนุญาตก่อน เพราะเจ้าของบ้านอาจไม่อยากจะ让别人รู้เห็น บางสิ่งที่ไม่อยากให้คนอื่นรู้

๕.๑.๒ ย่อมไม้ตลอดสอดสายโดยเพิ่งเข้าไปตามห้องเรือนแขก

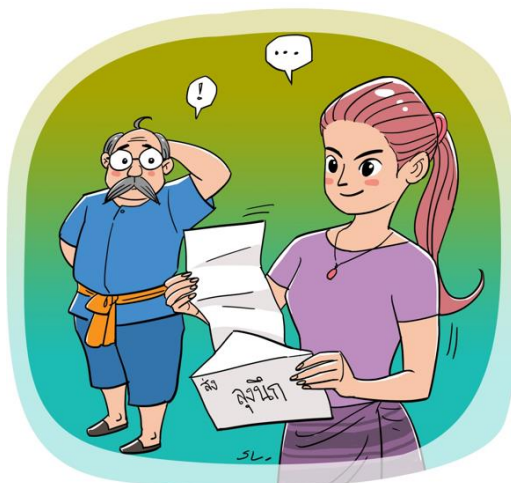
หมายความว่า เมื่ออยู่ในบ้านเรือนของผู้อื่น ผู้ดีย่อมไม่ใช่สายตาสอดสายไปดู
สิ่งของต่างๆตามห้องต่างๆ แบบตื่นเต้น อยากรู้ อยากเห็นหรือคอยจับผิด

๕.๑.๓ ย่อมไม่เที่ยวฉวยโน้नหยิบนี้ของผู้อื่นดู จนเหลือเกินราวกับว่าจะค้นหาสิ่งใด หมายความว่า เมื่อผู้ดี อยู่ในบ้าน หรือสถานที่ของผู้อื่น ต้องไม่ไปหยิบฉวย ค้นหาสิ่งต่างๆตามตู้หรือลิ้นชักออกมาดู เพราะเป็นส่วนตัวของเจ้าของ ซึ่งอาจมีสิ่งที่เป็นความลับหรือไม่อยากให้ผู้อื่นได้เห็น

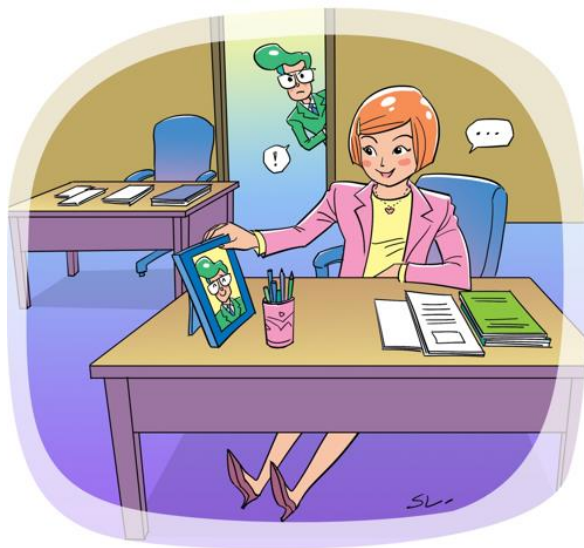
๕.๑.๔ ย่อมไม่เที่ยวขอหรือหยิบฉวยดูจดหมายของผู้อื่นที่เจ้าของไม่ประสงค์จะให้ดู หมายความว่า จดหมายนั้นเป็นส่วนตัวของแต่ละคน ผู้ดีย่อมไม่ขอดูหรือแอบเปิดดูจดหมายของคนอื่น ที่เจ้าของไม่อนุญาต

**ธ.๑.๕ ย่อมไม่เกี่ยวข้องหรือหิบนวดดู สมุดพกหรือสมุดจดรายงาน
บัญชีของผู้อื่น ซึ่งตนไม่มีฐานะเกี่ยวข้องเป็นหน้าที่** หมายความว่า ผู้ที่ย่อมไม่ขอดูหรือ
แอบเปิดดู สมุดพก สมุดบัญชี บันทึกส่วนตัว ข้อมูลในโทรศัพท์ หรือคอมพิวเตอร์
ของคนอื่น หากไม่ได้รับอนุญาต หรือมีหน้าที่เกี่ยวข้องที่สามารถเปิดดูได้ตาม
กฎหมาย

๕.๑.๖ ย่อมไม่เกี่ยวนั้งที่โต๊ะเขียนหนังสือของผู้อื่น หมายความว่า โต๊ะเขียนหนังสือนั้น อาจมีเรื่องส่วนตัวที่เจ้าของไม่ยากให้ใครรู้ ดังนั้น ผู้ดีจึงไม่ควรไปนั่งที่โต๊ะเขียนหนังสือของผู้อื่น หากมิได้รับอนุญาต

๕.๑.๗ ย่อมไม่เกี่ยวเปิดดูหนังสือตามโต๊ะเขียนหนังสือของผู้อื่น หมายความว่า หนังสือตามโต๊ะเขียนหนังสือของผู้อื่นนั้นเป็นของส่วนตัวของเจ้าของ ซึ่งผู้ดีไม่ควรไปเปิดดู เพราะอาจมีเรื่องส่วนตัวอยู่ในนั้น

๕.๑.๘ ยอมไม่แทรกเข้าหมู่ผู้อื่นซึ่งเขาไม่ได้เชิญ หมายความว่า

ว่าในการรวมกลุ่มของบุคคลต่างๆ นั้น ย่อมจะประกอบด้วยคนที่เป็นพรรคพวกเดียวกัน ดังนั้น หากผู้ดีจะเข้าร่วมกิจกรรมกับหมู่ผู้อื่น ก็ต้องได้รับการเชิญหรือสมัครเป็นสมาชิกแล้วได้รับการอนุญาตเสียก่อน มิฉะนั้นอาจถูกขับไล่ออกจากกลุ่ม หรือถูกรังเกียจจากสมาชิกบางคนได้

๕.๑.๙ ยอมไม่ลอบแอบฟังคนพูด หมายความว่า เมื่อมีคนพูดคุยกัน ผู้ดียอมไม่ลอบแอบฟัง หรือสอดรู้สอดเห็น ว่าเขาพูดอะไรกัน เพราะอาจมีความลับที่เขาไม่อยากให้คนอื่นรู้

๕.๑.๑๐ ยอมไม่แอบดูการลับ หมายความว่า ผู้ดียอมไม่แอบดูสิ่งที่เป็นความลับส่วนตัว หรือสิ่งที่ผู้อื่นต้องการปกปิดไม่ให้คนอื่นรู้

๕.๑.๑๑ ถ้าเห็นเขาจะพูดความลับกัน ย่อมต้องหลบตาหรือลี้ตัว หมายความว่า ถ้าผู้ดีเห็นคนอื่นจะพูดสิ่งที่เป็นความลับ ต้องหลบตาหรือหลบตัวออกไปไกล เพื่อเปิดโอกาสให้เขาได้พูดความลับกันได้สะดวก

๕.๑.๑๒ ถ้าจะเข้าห้องเรียนผู้ใด ย่อมต้องเกาะประตูหรือกล่าว
วาทให้เขารู้ตัวก่อน หมายความว่า เมื่อผู้ดีจะเปิดประตูเข้าไปในห้องของผู้อื่น
 ควรเกาะประตู หรือกดกระดิ่ง ให้คนอยู่ในห้องรู้ตัวก่อน เพราะมิฉะนั้นเขาอาจ
 ตกใจ หรือไม่ได้ระวังตัว

๕.๒ วจีกริยา คือ การแสดงความสุจริตซื่อตรงทางคำพูด

๕.๒.๑ ย่อมไม่ซอกแซก ใต้อาณัติส่วนตัวหรือการในบ้านของเขาที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับ หมายความว่า ผู้ที่ย่อมไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวในธุระส่วนตัวของคนอื่น ที่ไม่เกี่ยวข้องกับตน หากไม่ได้รับคำบอกหรือคำขอร้องให้ช่วยเหลือ

๕.๒.๒ ย่อมไม่เที่ยวถามเขานั่นเขียนหนังสืออะไร หมายความว่า เมื่อผู้ใดเห็นใครเขียนหนังสืออยู่ ไม่ควรไปถามว่าเขากำลังเขียนอะไร เว้นแต่เขาจะบอกเอง เพราะเขาอาจกำลังเขียนสิ่งที่ไม่อยากให้คนอื่นรู้

**๕.๒.๓ ย่อมไม่เที่ยวถามถึงผลประโยชน์ที่เขาหาได้ เมื่อตนไม่ได้มี
หน้าที่เกี่ยวข้อง** หมายความว่า ผู้ดีไม่ควรถามคนอื่นว่ามีรายได้ เงินเดือน เท่าไร
หรือได้เงินทรัพย์สินมาจากไหน หากไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง

๕.๒.๔ ย่อมไม่เอาการในบ้านของผู้ใดมาแสดงในที่แจ้ง
หมายความว่า ผู้ดีย่อมไม่นำเรื่องภายในครอบครัวของคนอื่นที่รู้มาเปิดเผยต่อคน
อื่น เพราะอาจมีบางเรื่อง ที่เขาไม่อยากจะให้คนอื่นรู้ โดยเฉพาะเรื่องเสื่อมเสีย
ผิดพลาด

๕.๒.๕ ย่อมไม่เก็บเอาความลับของผู้หนึ่งมาเที่ยวพูดกับผู้อื่น

หมายความว่า ผู้ดีย่อมไม่นำเรื่องที่เป็นความลับ ที่ต้องการปิดบังไม่ให้คนอื่นรู้ ไปบอกกับคนอื่น เช่น สูตรทำสินค้าต่างๆ ความผิดบกพร่องในหน่วยงาน ที่ตั้งฐานทัพ หรือ วันเวลาการปฏิบัติการทางทหาร เพราะจะทำให้เจ้าของความลับนั้นไม่พอใจหรือเสียหาย เช่น แพทย์ ต้องไม่เปิดเผยข้อมูลส่วนตัวของผู้ป่วยต่อบุคคลอื่น ผู้ที่เปิดเผยความลับทางทหารหรือความลับระดับประเทศชาติต่อศัตรู อาจมีโทษถึงชีวิต

๕.๒.๖ ย่อมไม่กล่าวถึงความชั่วร้าย อันเป็นความลับเฉพาะ
บุคคลในที่แจ้ง หมายความว่า คนเรานั้นย่อมทำสิ่งที่ถูกบ้างผิดบ้าง ไม่มีใครที่จะไม่เคยทำผิดเลยในชั่วชีวิต ผู้ดี จะพูดถึงคนอื่นในทางที่ดี ไม่นำความชั่วร้ายผิดพลาดที่เป็นความลับของคนอื่นมาพูดในที่สาธารณะ เพราะจะทำให้เขาเสียหายหรืออับอาย

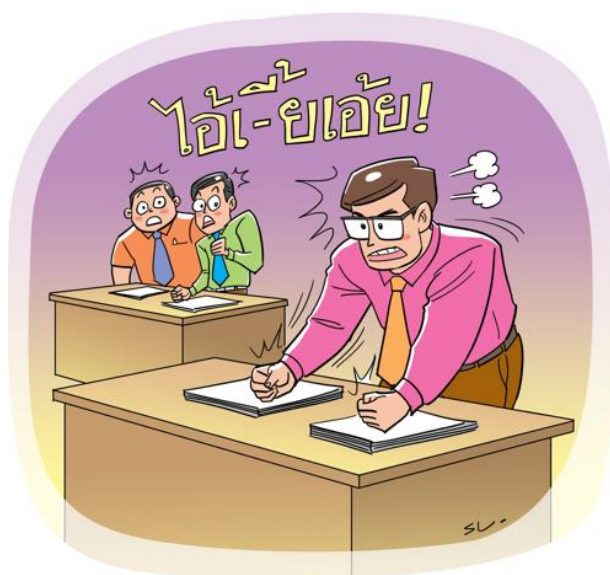

๕.๒.๗ ย่อมไม่พูดลับปลับ กลับกลอก ตลบตะแลง

หมายความว่า ผู้ดี ต้องใช้คำพูดที่เป็นความจริงเชื่อถือได้แบบลูกเสือ เพราะลูกเสือมีเกียรติเชื่อถือได้ คือเมื่อพูดอะไรออกไปแล้วต้องทำตามที่ทำพูดไว้ทุกอย่าง ไม่พูดลับปลับกลับกลอก คือเปลี่ยนไปมา หรือ ตลบตะแลง ซ่อนเงื่อน คือใช้เล่ห์เหลี่ยมพลิกแพลง ปกปิดความจริง วันนี้พูดอย่างหนึ่ง พรุ่งนี้ทำอีกอย่างหนึ่ง กลับไปกลับมา จนไม่สามารถเชื่อถือ ในคำพูด หรือคำมั่นสัญญาได้

๕.๒.๘ ย่อมไม่ใช้คำสบถติตปาก ผู้ที่ย่อมไม่ใช้คำสบถ ซึ่งก็คือคำ
 อุตานระบายอารมณ์ ผรุสวาท สถาปแข่งด่าว่า แสดงความรู้สึกรุนแรงด้วยความ
 โมโห ไม่พอใจ รำคาญ เบื่อ หรือประหลาดใจ เช่น จีบหาย คนระยำ ไอ้ควาย ไอ้
 ห่า ไอ้เหี้ย ง่าว (ภาษาเหนือ แปลว่าโง่มาก) ไม่กล่าวอ้างสิ่งศักดิ์สิทธิ์ให้ลงโทษหาก
 ไม่ทำตามทีพูด เช่น ให้ฟ้าผ่าตาย ให้ตายเถอะ ให้สวรรค์ลงโทษ ให้ตกนรก

๕.๒.๕ ผู้ดียอมไม่ใช้ถ้อยคำมุสา หมายความว่า ผู้ดีพูดแต่ความจริงเท่านั้น ไม่พูดโกหก ไม่กล่าวคำเท็จหรือสิ่งที่ไม่เป็นความจริงเพื่อหลอกลวงปิดบังผู้อื่น หากไม่สามารถพูดความจริงได้ก็ควรนิ่งเฉยไม่กล่าวอะไรออกมา ความจริงเป็นสิ่งที่ไม่ตาย คนที่พูดความจริงเป็นคนที่เชื่อถือได้ ส่วนคนที่ชอบพูดความเท็จหรือโกหกจะไม่มีใครเชื่อถือ เหมือนในนิทานอีสปเรื่องเด็กเลี้ยงแกะ

๕.๓ มโนจริยา คือ การแสดงความรู้สึกซื่อตรงด้วยความคิด

๕.๓.๑ ย่อมไม่เป็นคนที่ต่อหน้าอย่างหนึ่ง ลับหลังอย่างหนึ่ง
หมายความว่า ผู้ดียอมกระทำการอย่างเดียวกันไม่ว่าจะอยู่ต่อหน้าหรือลับหลังผู้อื่น มิใช่ทำแบบคนนิสัยไม่ดีที่ หน้าไหว้หลังหลอก คือ เมื่ออยู่ต่อหน้าก็พูดดีทำดี แต่พอลับหลังก็นินทาหรือหาทางทำร้าย หรือทำแบบลิงหลอกเจ้า คือเด็กที่อยู่

ต่อหน้าผู้ใหญ่ ก็ทำท่าเรียบร้อย ยกย่องสรรเสริญเชิดชู แต่พอลับหลังก็แสดงกิริยา
ดื้อเถียนเช่นแสบลั่นปลิ้นตา หรือด่าว่าให้เสียหาย

๕.๓.๒ ย่อมเป็นผู้รักษาความไว้วางใจของผู้อื่น หมายความว่า
เมื่อผู้ใดได้รับความเชื่อถือไว้วางใจจากผู้อื่นแล้ว ก็ต้องรักษาความไว้วางใจนั้น
เช่นรักษาความลับ การเก็บรักษาเงินทอง หรือเรื่องที่ต้องปกปิด และทำงานอย่าง
มีประสิทธิภาพเกิดผลตามเป้าหมาย ให้สมกับที่ได้รับความเชื่อถือไว้วางใจ

๕.๓.๓ ยอมไม่แสวงหาประโยชน์ในทางที่ผิดธรรม หมายความว่า

ผู้ที่ยอมไม่หารายได้หรือผลประโยชน์ด้วยการทุจริต ประพฤติมิชอบ คดโกง ฉ้อฉล หลอกลวง ทำสิ่งผิดกฎหมาย หรือผิดศีลธรรม เพราะจะนำมาสู่ความเสื่อมเสียและความเดือดร้อนต่อตนเองและหมู่คณะ แต่จะหาประโยชน์เฉพาะจากสิ่งที่สุจริต ไม่ผิดกฎหมาย ไม่ผิดศีลธรรมและธรรมเนียมประเพณีที่ทำให้กิจการเจริญรุ่งเรืองตามทำนองคลองธรรม เท่านั้น

๕.๓.๔ ยอมเป็นผู้ตั้งอยู่ในความเที่ยงตรง หมายความว่า ผู้ที่ยอม

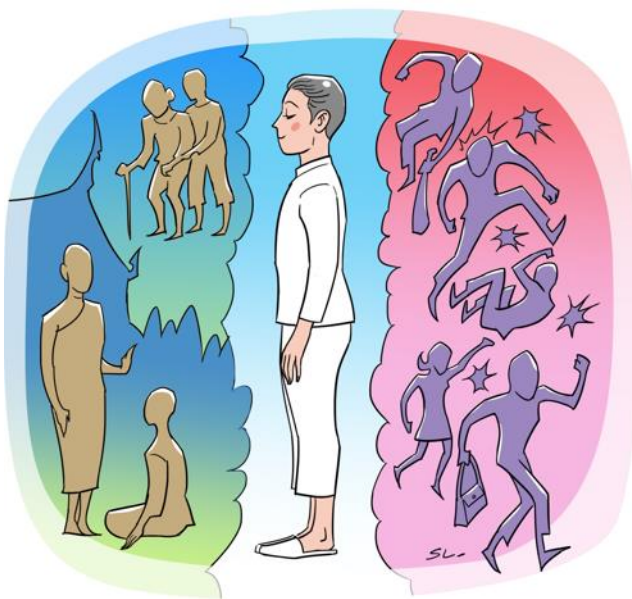
กระทำและตัดสินสิ่งต่างๆด้วยความยุติธรรม เป็นกลาง ไม่เอนเอียงลำเอียงเข้ากับฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด เพื่อจะได้เป็นที่เคารพนับถือของคนทั้งหลาย ความไม่เที่ยงธรรม หรือความลำเอียง หรือ อคติ นั้นมี 4 อย่าง คือ ฉันทาคติ ลำเอียงเพราะรัก

โทสาคติ ลำเอียงเพราะโกรธ ภยาคติ ลำเอียงเพราะกลัว และโมหาคติ ลำเอียง
เพราะหลง

๑๐. ผู้ดียอมไม่ประพடுத்தัว

หมายความว่า ผู้ดีทำแต่ความดี ไม่ทำความชั่วประพடுத்தัว ถ้าผู้ใดคนใดประพடுத்தัว จะทำให้ความเป็นผู้ดีหมดไป กลายเป็นผู้ร้ายหรือคนร้าย ผู้ดีต้องไม่เป็นคนพาลคอยเกาะกระรานวิวาททำร้ายผู้อื่น ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ไม่สอพลอประจบ ไม่นินทาว่าร้าย ไม่ปองร้าย มีความเหนียวรั้งใจตนเอง ละอายต่อบาป

๑๐.๑ กายจริยา คือเว้นการทำความชั่ว ด้วยการกระทำทางกาย

๑๐.๑.๑ ย่อมไม่เป็นพาลเที่ยวเกาะกระรานและกระทำร้ายคน ผู้ดี

ยอมไม่เป็นพาล คือ ไม่เป็นคนที่ยึดชั่ว เช่น โลกอยากได้ของคนอื่น พยาบาทเห็นผิดเป็นชอบ ไม่เป็นคนที่ยึดชั่ว เช่น พูดโกหก พูดส่อเสียด พูดคำหยาบ พูดเพื่อเจ้า และไม่เป็นคนที่ทำชั่ว เช่น ไม่ฆ่าสัตว์ ไม่ลักทรัพย์ ไม่ประพฤติดังทางกาม ไม่รังควานรบกวนทำความเดือดร้อนกลั่นแกล้งทำร้ายคนอื่น ไม่แสดงอาการดูร้ายอะอะตึงตังคลุ้มคลั่ง เช่น เมาสุราอาละวาด ไม่เป็น

อันธพาล ไม่ทำบาปกรรม ไม่เกรง ไม่คดโกง ประพฤติตนให้อยู่ในศีลธรรม
มีมารยาทอันดีงาม

๑๐.๑.๒ ยอมไม่ข่มเหงผู้อ่อนกว่า เช่น เด็กหรือผู้หญิงหมายความว่า

ผู้ดีจะมีความกรุณาปราณี ไม่ทำร้ายเด็ก ผู้หญิงหรือ ผู้ที่ไม่มีทางต่อสู้

๑๐.๑.๓ ย้อมไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนเจ็บอาย เพื่อความสนุกยินดีของ

ตน หมายความว่า ผู้ดีจะไม่ใช้ความเดือดร้อนเจ็บอายของผู้อื่นมาเป็นความสนุกสนานของคน เช่น จับคนมาต่อยกัน หรือให้คนสู้กับสัตว์ร้ายเช่นสิงโต วัว กระติง จับจิ้งหรีดหรือปลากัดมากัดกัน จับไก่มาตีกัน จับคนมาโกนหัว ทรมาณในคุกขี้ไก่ เอาป้ายผูกคอจิ้งจอกแห่ประจานรอบเมือง เขี่ยนติหรือตัดหัว เสียบประจานหน้าประตูเมืองแบบในสมัยโบราณ

๑๐.๑.๔ ย้อมไม่หาประโยชน์ด้วยอาการที่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน

หมายความว่า ผู้ดีย้อมไม่หาเงินหรือประโยชน์อื่นใดโดยวิธีการที่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนหรือสูญเสีย

๑๐.๑.๕ ย่อมไม่เสพสุราจนถึงเมาและติด หมายความว่า ผู้ดีอาจดื่มสุราได้เล็กน้อย แต่อย่าให้ถึงกับเมามาย และไม่ดื่มเป็นประจำจนติดเป็นนิสัยหรือโรคพิษสุราเรื้อรัง เพราะจะทำให้ความเป็นผู้ดีหมดไป

๑๐.๑.๖ ย่อมไม่มัวสุมกับสิ่งอันเลวทราม เช่น กัญชา ยาฝิ่น หมายความว่า ผู้ดีต้องหลีกเลี่ยง การเสพ กัญชา ฝิ่น เฮโรอีน และยาเสพติดทุกชนิด เพราะมีโทษต่อสุขภาพร่างกาย และทำให้เป็นที่รังเกียจของสังคม การค้าขายสารเสพติดทุกชนิดมีความผิดทางอาญา ผู้ฝ่าฝิ่นอาจได้รับโทษจำคุกหรือประหารชีวิต

๑๐.๑.๗ ย่อมไม่หมกมุ่นในการพนัน เพื่อจะปรารถนาทรัพย์ การพนันคือการเสี่ยงโชค เพื่อเอาเงินหรือทรัพย์สิน เช่น ไพ่ ไฮโล ตีไก่ กำถั่ว รูเล็ต สล็อตมาชิน สลากกินแบ่ง สลากกินรวบ ฯลฯ ซึ่งบางอย่างมีมาหลายพันปีตั้งแต่ก่อนสมัยพระพุทธเจ้า ในปัจจุบันมีการพนันออนไลน์ ที่เล่นทางโทรศัพท์หรือเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ในหลายรูปแบบ เช่น หวยออนไลน์ กาสีโนออนไลน์

การพนันมีทั้งได้และเสีย เมื่อได้กำไรก็จะเกิดแรงจูงใจให้เล่นต่อไปจนเสียหมดตัว และเมื่อเสียการพนันก็อยากเล่นต่อไปเพื่อหาเงินทุนคืนมา แต่มีน้อยคนนักที่จะได้เงินกำไรจำนวนมากจากการพนัน เพราะรายได้ส่วนใหญ่จะตกอยู่กับเจ้ามือหรือเจ้าของบ่อนการพนัน หรือคนที่เล่นขี้โกง

ผู้ที่ย่อมหลักเลียงไม่เล่นการพนันทุกชนิด เพราะเมื่อแพ้ก็จะเสียทรัพย์ มีคนหมดตัวล้มละลายจากการพนันไปแล้ว เป็นจำนวนมาก คนที่ติดการพนัน นั้นจะไม่มีคนเชื่อถือ และหมดสภาพความเป็นผู้ดี

๑๐.๑.๘ ย่อมไม่ถือเอาเป็นของตน ในสิ่งที่เจ้าของไม่ได้อนุญาตให้

หมายความว่า ผู้ที่ย่อมไม่นำของคนอื่นมาใช้หรือนำมาเป็นของตนโดยมิได้รับอนุญาต ไม่ว่าจะเป็นสถานที่ เครื่องมือ เครื่องใช้ หรือสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งหลาย ซึ่งต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าของก่อนเสมอ การเข้าไปในสถานที่ที่เจ้าของไม่อนุญาตถือเป็นการบุกรุก การนำสิ่งของของผู้อื่นไปเป็นของตนถือเป็นการขโมย ซึ่งมีความผิดทั้งด้านศีลธรรม และกฎหมาย

๑๐.๑.๕ ย่อมไม่พึงใจในหญิงที่มีเจ้าของหวงแหน หมายความว่า ผู้ดี
ต้องไม่ชอบพอรักใคร่กับชายหรือหญิงที่แต่งงานหรือหมั้นหมายกันแล้ว เพราะ
จะทำให้เจ้าของเกิดความโกรธไม่พอใจ หึงหวง ถึงขั้นทำร้ายกันได้ คนโสดหรือ
คนที่ไม่มีเจ้าของหวงแหนในแผ่นดินนี้นั้นยังมีอีกมาก

๑๐.๒ วจิจริยา คือ ไม่พูดสิ่งที่เป็นความชั่วร้าย

๑๐.๒.๑ ย่อมไม่เป็นพาลพอใจทะเลาะวิวาท หมายความว่า ผู้ดีจะพยายามไม่ทำความชั่ว โดยหลีกเลี่ยงการหาเรื่องทะเลาะวิวาทกับผู้อื่น พยายามระงับความโกรธด้วยความไม่โกรธ ไม่ทำเรื่องเล็กให้เป็นเรื่องใหญ่ ตัดไฟแต่ต้นลม ไม่ให้เรื่องลุกลามใหญ่โต ไม่ใช่คำด่าทอหรือ คำต่อว่าเสียงดังรุนแรง พยายามเอาใจเขามาใส่ใจเรา เอน้ำเย็นเข้าลูบ หรือหลบไปทางอื่น ไม่เผชิญหน้าท้าทายต่อความยาวสาวความยืด เพราะการทะเลาะวิวาทนำมาสู่การสูญเสียความสัมพันธ์อันดี เสียมิตรภาพ ทำให้แตกร้าง ไม่มีอะไรดีเลย ไม่มีผู้ชนะจากการทะเลาะวิวาท มีแต่ผู้สูญเสียทุกฝ่าย ผู้ที่ชอบทะเลาะวิวาทจะทำให้ไม่มีคนอยากคบหาสมาคมด้วย เพราะเกรงจะถูกดึงให้เข้าไปร่วมการวิวาท

๑๐.๒.๒ ย่อมไม่พอใจในทว่าร้ายกันและกัน นินทว่าร้าย แปลว่า
 คำหิติเตียน หรือพูดในทางไม่ดี ลับหลังเจ้าของเรื่อง ผู้ดียอมไม่นินทว่าร้าย
 คนอื่นลับหลัง เพราะเขาไม่มีโอกาสแก้ตัวหรือชี้แจงเหตุผลว่าเหตุใดจึงได้ทำ
 เช่นนั้น แต่ ท่านสามารถกล่าวคำสรรเสริญชมเชยชื่นชมคุณความดีลับหลังเขา
 ได้ โดยไม่ควรกล่าวคำสรรเสริญเยินยอเขาต่อหน้า

๑๐.๒.๓ ย่อมไม่พอใจพูดต่อเสียดยุยง หมายความว่า ผู้ดียอมไม่พูดยุ
 แง่งให้คนอื่นแตกแยกบาดหมางกัน แต่ควรหาทางให้คนรักกันช่วยเหลือกัน
 เพื่อความเจริญและสงบสุขของสังคม

๑๐.๒.๔ ย่อมไม่เป็นผู้สอพลอประจบประแจง สอพลอ แปลว่า กล่าวร้ายป้ายสีเพื่อให้เจ้านายเกลียดชังผู้อื่นเพื่อประโยชน์ตน ประจบประแจง แปลว่า พูดยหรือทำให้ให้เขารักเขาชอบ หมายความว่า ผู้ดีย่อมไม่ทำให้เจ้านายรักด้วยการสอพลอประจบประแจง แต่ต้องทำด้วยผลงานความดีตามหน้าที่ด้วยความสามารถของตน

๑๐.๒.๕ ย่อมไม่แข่งชักให้ร้ายผู้ใด หมายความว่า ผู้ดีย่อมไม่ กล่าวคำหยาบโดยทางมุ่งร้าย หรือทำพิธีกรรมสาปแช่ง ขอให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ดลบันดาลให้ผู้อื่นที่ทำให้ตนโกรธหรือเดือดร้อน ได้รับอันตรายร้ายแรง วิบัติล่มจม มีชีวิตที่ทุกข์ทรมาน หรือถึงแก่ความตาย ซึ่งส่วนมากกระทำโดยฝ่ายที่พ่ายแพ้หรือด้อยกว่าในการต่อสู้ แต่คนแรกที่ได้ยินคำแข่งชักนั้น ก็คือตัวคนแข่งเองซึ่งอาจจะทำให้ใจขุนมัว เกรงเครียด และได้รับผลจากการแข่งนั้นเข้าหาตนเอง ส่วนคนที่ถูกสาปแช่งนั้นกลับไม่ได้ยินไม่ได้รู้ คำสาปแช่งดังกล่าวเลย

๑๐.๓ มนโจริยา คือ ไม่คิดทำความชั่ว

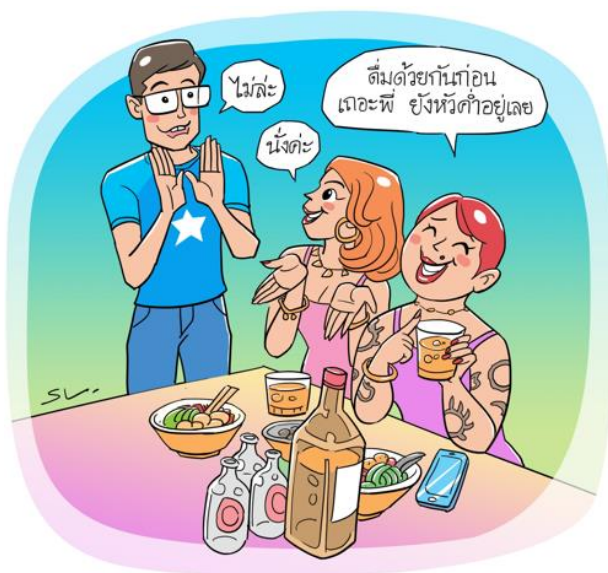
๑๐.๓.๑ ย่อมไม่ปองร้ายผู้อื่น หมายความว่า ผู้ดีย่อมไม่คิดร้าย หรือทำร้ายผู้อื่น พยายามสร้างสัมพันธ์ มีน้ำใจไมตรีอันดีงามกับคนทั่วไป ลดเรื่องบาดหมางทะเลาะวิวาท หลีกเลี้ยงให้ห่างคนที่ไม่ชอบหรือประสงค์ร้ายต่อเรา ให้อภัยในความผิดพลาดของผู้อื่น หักยอมแพ้ไม่ต้องเอาชนะทุกราวไป เอาชนะความโกรธด้วยความไม่โกรธ

๑๐.๓.๒ ย่อมไม่คิดทำลายผู้อื่นเพื่อประโยชน์ตน หมายความว่า ผู้ดีย่อมไม่เหยียบย่ำ กดขี่ ทำลาย หรือด้อยค่าผู้อื่น เพื่อให้ตนเองเด่นดัง เป็นใหญ่ มีความสุข หรือได้ประโยชน์ ควรหาวิธีสร้างประโยชน์ให้ทุกฝ่าย เจริญก้าวหน้าไปด้วยกัน เป็นมิตรร่วมทาง มิใช่ศัตรูร่วมโลก

๑๐.๓.๓ ยอมมีความเหนียวรั้งใจตนเอง หมายความว่า ผู้ดียอมมีใจเข้มแข็ง ไม่หลงระเหิงไปกับอบายมุขหรือสิ่งชั่วร้ายต่างๆ รู้จักพอ อยู่อย่างพอเพียง ไม่อยากได้ ไม่อยากทำสิ่งที่ไม่ควรได้หรือสิ่งที่เกินกำลัง

๑๐.๓.๔ ยอมเป็นผู้มีความละเอียดแก่บาป คำว่าบาป หมายถึง ความชั่วความเลวทราม มัวหมอง ความเสียหาย ความไม่ดี ผู้ดียอมรู้ว่าสิ่งใดดี สิ่งใดชั่ว แล้ว เกิดความอับอายในใจของตนที่จะไม่ทำความชั่ว โดยไม่คิด ไม่พูด ไม่ลงมือ กระทำสิ่งที่เป็นบาปทั้งหลาย เช่นการฆ่าทรมานสัตว์ การลักขโมย การพูดเท็จ การประพฤติดีกในกาม และการเสพของมีนเมา ผู้ดียอมทำความดีเสมอ เช่น สุภาพเรียบร้อย ซื่อสัตย์สุจริต มีสัมมาคารวะ มีน้ำใจไมตรี ช่วยเหลือผู้อื่นทุกเมื่อ ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนและวัฒนธรรมอันดีงามของตนไม่ย่อท้อกับความยากลำบาก เคารพสิ่งที่ควรเคารพ สามัคคีร่วมมือกับหมู่คณะ รู้จักทำงานเป็นทีม รู้จักแบ่งปัน ทำดีที่สุด รู้วิธีรวบรวมวิเคราะห์ข้อมูลประเมินผลและปรับปรุงงานในความรับผิดชอบ

ภาคผนวก

ความแตกต่างในหนังสือสมบัติผู้ดีที่พิมพ์ครั้งต่างๆ

เมื่อมีการวิเคราะห์หนังสือสมบัติของผู้ดีโดยละเอียด พบว่า มีการพิมพ์ซ้ำหลายครั้ง โดยมีความแตกต่างเล็กน้อยในถ้อยคำบางอย่างที่อาจทำให้การแปลความหมายแตกต่างกันไป ซึ่งอาจเกิดจากการคัดลอกต่อๆ กันมา จากความผิดพลาดในการตรวจพิสูจน์ พิสูจน์อักษร หรือ อาจเกิดขึ้นจากการอ่านลายมือต้นฉบับของเจ้าพระยาพระเสด็จฯ ไม่ถูกต้อง

ฉบับแรกของพิมพ์ครั้งที่ ๑ (พ.ศ. ๒๔๔๔)

ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑ โรงพิมพ์บ้านหม้อ พ.ศ. ๒๔๔๔

คำนำ

หนังสือฉบับนี้พิมพ์มาแล้ว ๑๒ ครั้ง ได้มีความคิดว่า
ว่าควรแก้ไขเพิ่มเติมใหม่ แต่โดยที่มีผู้ต้องการ มาก
ระเวลา ก็แก้ไขให้ดีขึ้นอีก ก็ไม่ทัน หนังสือพิมพ์ จึงได้
อนุญาตให้โรงพิมพ์อักษรวิจิตรพิมพ์ขึ้นใหม่เป็นครั้งที่ ๑๓ ตาม
ฉบับก่อน เพื่อให้ทันความต้องการ

วันที่ ๑ มีนาคม ค.ศ. ๒๔๕๕

วิสุทธิสุริยศักดิ์

ลัทธิของผู้นับ

- ภาคหนึ่ง ผู้ที่ ย่อมรู้จัก ความ เข้ม รั้น.
- ภาค จริยา คือ (๑) ย่อมไม่ใช้กิริยาอันชั่วร้ายบุคคล.
(๒) ไม่จ้องมองในเพศสตรี.
(๓) ย่อมไม่จ้องมองบุคคลซึ่งไม่ใช่
เพศของตน.
(๔) ย่อมไม่เสียดสีในกายกิริยาของบุคคล.
(๕) ย่อมไม่จ้องมองบุคคลซึ่งมีพรหมพราหมณ์
บุคคล หรือ สัตว์อื่นใด.
(๖) ย่อมไม่ส่อของให้ผู้อื่น ด้วยกิริยาอัน
เสียดสี.
(๗) ย่อมไม่ผ่านหน้าหรือบังตาผู้อื่น เมื่อเขา
กำลังใคร่.
(๘) ย่อมไม่เอ็งเมื่อเวลาผู้อื่นกำลัง.
(๙) ย่อมไม่เอ็งเมื่อเวลาผู้อื่นกำลัง.
(๑๐) ย่อมไม่เอ็งเมื่อเวลาผู้อื่นกำลัง.

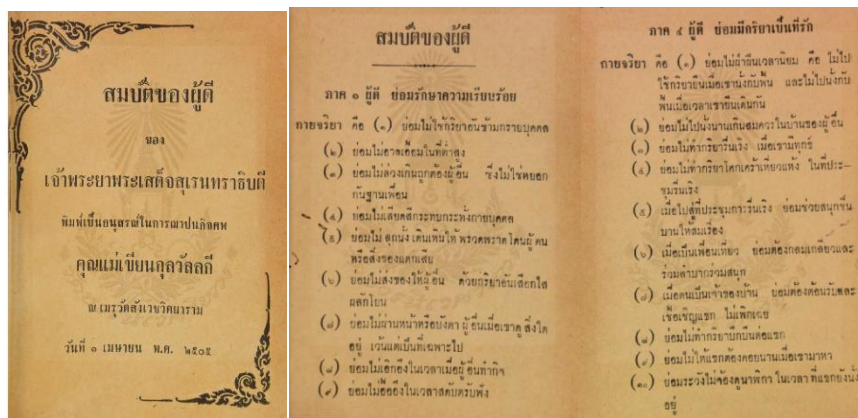
๑

ภาค สิบ ผู้ที่ ย่อมไม่ประพฤตชั่ว.
ภาค จริยา คือ (๑) ย่อมไม่ประพฤติชั่ว.
(๒) ย่อมไม่ประพฤติชั่ว.
(๓) ย่อมไม่ประพฤติชั่ว.
(๔) ย่อมไม่ประพฤติชั่ว.
(๕) ย่อมไม่ประพฤติชั่ว.
(๖) ย่อมไม่ประพฤติชั่ว.
(๗) ย่อมไม่ประพฤติชั่ว.
(๘) ย่อมไม่ประพฤติชั่ว.
(๙) ย่อมไม่ประพฤติชั่ว.
(๑๐) ย่อมไม่ประพฤติชั่ว.

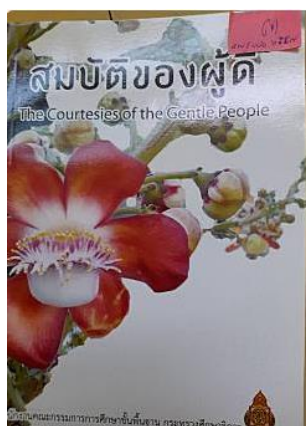
- ทั้งนี้ทั้งนั้นเมื่อเวลาเขาเอ็งกัน.
(๒) ย่อมไม่ประพฤติชั่ว.
(๓) ย่อมไม่ประพฤติชั่ว.
(๔) ย่อมไม่ประพฤติชั่ว.
(๕) ย่อมไม่ประพฤติชั่ว.
(๖) ย่อมไม่ประพฤติชั่ว.
(๗) ย่อมไม่ประพฤติชั่ว.
(๘) ย่อมไม่ประพฤติชั่ว.
(๙) ย่อมไม่ประพฤติชั่ว.
(๑๐) ย่อมไม่ประพฤติชั่ว.

- ๑๖
(๔) ย่อมไม่ประพฤติชั่ว.
(๕) ย่อมไม่ประพฤติชั่ว.
(๖) ย่อมไม่ประพฤติชั่ว.
(๗) ย่อมไม่ประพฤติชั่ว.
(๘) ย่อมไม่ประพฤติชั่ว.
(๙) ย่อมไม่ประพฤติชั่ว.
(๑๐) ย่อมไม่ประพฤติชั่ว.

ฉบับโรงพิมพ์อักษรนิติ พ.ศ. ๒๔๕๕

ฉบับคุณแม่เขียน วิกีซอร์ชนำไปลงอินเทอร์เน็ต พ.ศ. ๒๕๖๖

ฉบับของสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีคำแปลภาษาอังกฤษ

ภาค ๑ ผู้ดีย่อมรักษาความเรียบร้อย

กายจรรยา

กายจรรยา คือ

๑. ย่อมไม่ใช้กริยาอันข้ามกรายบุคคล
๒. ย่อมไม่อาจเอื้อมในที่ต่ำสูง

Good Behaviour

1. Do not get very close to someone.
2. Do not reach out towards someone.

๑. ผู้ดีย่อมไม่ใช้กริยาข้ามกรายบุคคล เช่น เมื่อเดินเข้าใกล้ใคร ก็หลีกเลี่ยงในระยะที่พอเหมาะ ไม่ยกมือยกเท้าให้กระทบใคร ไม่ชี้มือหรือยกมือให้ผ่านใคร หรือข้ามศีรษะใคร ไม่ว่าเขาจะนั่ง นอน ยืน เดิน ไม่เหยียดเท้าใส่ใคร เมื่อท่านผู้ใหญ่ นั่งอยู่ ไม่เดินเฉียดไป ต้องคลานไป หรือเดินก้มหลังไป

ภาค ๔ ผู้ดีย่อมมีกริยาเป็นที่รัก

กายจริยา

และเชื้อเชิญแขก ไม่เพิกเฉย	hosting guest.
๘. ย่อมไม่ทำกริยาบึกบึนต่อแขก	8. Do not act unfriendly towards the guest.
๙. ย่อมไม่ให้แขกต้องคอยนานเมื่อเขามาหา	9. Do not have the guest wait for long

๘. ผู้ดีย่อมไม่ทำกริยามีนตึงต่อแขก หมายความว่า เมื่อแขกมาถึงบ้านตน ไม่ว่าจะเป็นบุคคลเช่นไร ตั้งต้นแต่พระสงฆ์องค์เจ้า โดยที่สุดแม้คนขอทาน มาถึงบ้านตนแล้ว ต้องต้อนรับด้วยอาการอันยิ้มแย้มแจ่มใส ต้องถือหลักว่า แขกผู้มาถึงเรือนตนนั้นเป็นผู้นำมงคลมาให้ จึงควรต้อนรับมงคลนั้น ดังนี้จึงเป็นการสมควร

8. The gentle people do not ignore the guest. When someone calls, may be a monk or even a beggar, the host has to welcome the guest with pleasant smile. It is believed that a visitor brings good luck to the house he visits, the host should welcome that luck.

ภาค ๑๐ ผู้ดีย่อมไม่ประพฤติก้าว กายจริยา

กายจรรยา คือ	Good Behaviour
๑. ย่อมไม่เป็นพาลเที่ยวเกะกะระร้าว และกระทำร้ายคน	1. Do not act like a trouble-maker who enjoy hurting people.

๑. ผู้ดีย่อมไม่เป็นพาลเที่ยวเกะกะระรานและกระทำร้ายคน
หมายความว่า ผู้ดีย่อมไม่ทำตนให้เป็นพาลเกรต้อใคร ๆ เข้าตำราว่า ตัวโตกว่าข่มเหง
ผู้น้อยกว่า มั่งมีกว่าระรานคนจน มีอำนาจกว่าระรานผู้มีอำนาจน้อยกว่า แม้คนเสมอกัน
ก็ไม่ควรเป็นพาล ต้องแสดงตนให้เห็นว่ามีเมตตากรุณาต่อคนทั้งหลายทั่วไป จึง
เป็นการสมควร

1. The gentle people are friendly and would not like to
harm or hurt anyone. As it was said that the bigger threatens the smaller;
the richer threatens the poorer; and the more powerful threatens the
less powerful. The gentle people do not harm anyone even the equal.
The gentle people behave in kindness towards general people.

คำนำ

หนังสือฉบับนี้ชื่อ "สมบัติของผู้ดี" ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ
ได้มอบให้ น.ส. ปิยะ มาลากุล จัดทำขึ้นเพื่อเป็นของขวัญแก่ผู้
จบการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ ๖ และมัธยมศึกษาปีที่ ๖ และมัธยมศึกษา
ระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้จัดทำขึ้นนี้
การศึกษานี้ได้มอบให้กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้จัดทำขึ้น
๒๕๐๑ มาตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๐๑ และในการที่กระทรวงศึกษาธิการ
ประกาศใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๐๑ ที่ว่าผู้จบมัธยมศึกษา
สามารถไปประกอบอาชีพการงานของระดับประถมศึกษาผู้จบแล้วได้รับ
ประกอบอาชีพได้ และคุณครูท่านใดที่พิมพ์หนังสือนี้ ไม่ควรเสียใจไปโดยไม่
องค์การทางราชการจัดพิมพ์แจกจ่าย

(นายสุวธรรม วิชาสุวรรณ์)
อธิบดีกรมวิชาการ
๑ มีนาคม ๒๕๐๑

สมบัติของผู้ดี

ภาคหนึ่ง ผู้ดี ย่อมรักใคร่ ความเรียบร้อย.

กายจรรยา คือ

(๑) ย่อมไม่ใช้กำลังอำนาจข่มขู่คนอื่น.
(๒) ย่อมไม่ทำร้ายคนอื่นด้วย.
(๓) ย่อมไม่รังแกคนอื่นด้วย.
(๔) ย่อมไม่ใช้กำลังข่มขู่คนอื่น.
(๕) ย่อมไม่ใช้กำลังข่มขู่คนอื่น.
(๖) ย่อมไม่ใช้กำลังข่มขู่คนอื่น.
(๗) ย่อมไม่ใช้กำลังข่มขู่คนอื่น.
(๘) ย่อมไม่ใช้กำลังข่มขู่คนอื่น.
(๙) ย่อมไม่ใช้กำลังข่มขู่คนอื่น.
(๑๐) ย่อมไม่ใช้กำลังข่มขู่คนอื่น.
(๑๑) ย่อมไม่ใช้กำลังข่มขู่คนอื่น.

(๑) ย่อมไม่ใช้กำลังข่มขู่คนอื่น.
(๒) ย่อมไม่ใช้กำลังข่มขู่คนอื่น.
(๓) ย่อมไม่ใช้กำลังข่มขู่คนอื่น.
(๔) ย่อมไม่ใช้กำลังข่มขู่คนอื่น.
(๕) ย่อมไม่ใช้กำลังข่มขู่คนอื่น.
(๖) ย่อมไม่ใช้กำลังข่มขู่คนอื่น.
(๗) ย่อมไม่ใช้กำลังข่มขู่คนอื่น.
(๘) ย่อมไม่ใช้กำลังข่มขู่คนอื่น.
(๙) ย่อมไม่ใช้กำลังข่มขู่คนอื่น.
(๑๐) ย่อมไม่ใช้กำลังข่มขู่คนอื่น.
(๑๑) ย่อมไม่ใช้กำลังข่มขู่คนอื่น.

หนังสือสมบัติของผู้ดีฉบับพิมพ์บางรุ่น ในภาคที่ ๑ ผู้ดีย่อมรักษาความ
เรียบร้อย กายจรรยา ข้อ ๑ ใช้ข้อความว่า “ย่อมไม่ใช้กำลังอันกล้ากรายบุคคล” คำ
ว่า “กล้ากราย” หมายความว่า “เข้าไปปะปน ล่วงล้ำเข้าไป รุกล้ำเข้าไปในเขตหวง
ห้าม เพื่อเข้าไปทำอันตราย” ซึ่งอาจแปลเป็นภาษาอังกฤษได้ว่า “attack, invade,
intrude” แต่หนังสือสมบัติผู้ดี ที่พิมพ์บางรุ่น เช่นฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑๕ พ.ศ.

๒๔๕๕ ฉบับงานคุณแม่เขียน พ.ศ. ๒๕๐๕ ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๘ พ.ศ. ๒๕๑๓ ฉบับกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๒๘ ฉบับราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๔๕ และฉบับวิกิซอร์ซ พ.ศ. ๒๕๖๖ ใช้คำว่า “ย่อมไม่ใช้กริยาอันข้ามกรายบุคคล”

คำว่า “ข้าม” แปลว่า ก้าวเท้าให้พ้นสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น ข้ามต้นไม้อัดม หรือข้ามจากฝั่งหนึ่งไปอีกฝั่งหนึ่ง เช่น ข้ามแม่น้ำ ข้ามถนน แปลภาษาอังกฤษว่า cross, across คำว่า “กราย” แปลว่า เดินอย่างมีท่าทาง เฉียดเข้าไปใกล้ ใช้คู่กับคำว่า กรีดกราย กรุยกราย และกล้ำกราย แปลภาษาอังกฤษว่า slowly pass

คำว่า “ข้ามกราย” ไม่มีในพจนานุกรมทั้งภาษาไทยหรืออังกฤษ นอกจากจะแปลว่า เดินเฉียดเข้าไปใกล้ผู้อื่น หรือทำอะไรข้ามหัวคนอื่น แต่ก็เป็นที่น่าสงสัย และไม่มีน้ำหนักพอที่จะตัดสินความเป็นผู้ดีได้

หนังสือสมบัติผู้ดีบางรุ่น ใช้คำในหัวข้อนี้ว่า “ย่อมไม่ใช้กริยาอันกล้ำกรายบุคคล” พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายของคำว่ากล้ำกรายไว้ว่า “เข้าไปปะปน, ล่วงเข้าไป” แปลภาษาอังกฤษได้ว่า invade, intrude, attack

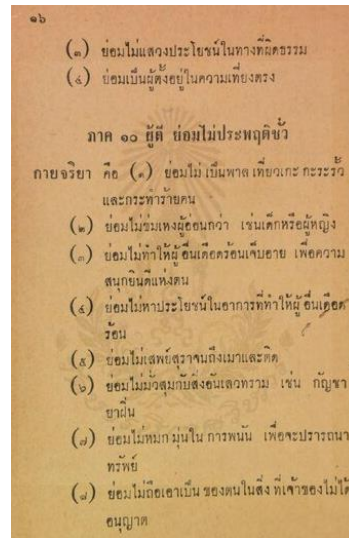
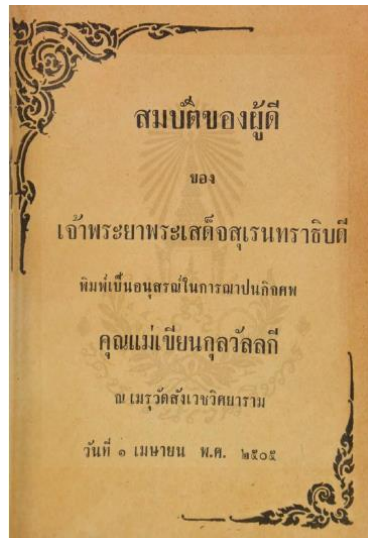
ดังนั้น คำว่า “ผู้ดีย่อมไม่ใช้กริยาอันกล้ำกรายบุคคล” หมายความว่าผู้ดีย่อมไม่ทำสิ่งที่เป็นกร้าวรุกล้ำสิทธิเสรีภาพ ในร่างกายหรือสถานที่หวงห้ามของผู้อื่น เพื่อทำร้ายหรือทำให้เสียชื่อเสียง เช่น แตะต้องของสงวน จับนม เขกหัว ตะก้น ปิดตา มัดมือ เขี่ยนติ เอาถุงดำคลุมหัว จิตเขียนรูปสัญลักษณ์อันไม่สมควรบนกำแพงหรือพื้นถนน ยกนิ้วกลางให้คนอื่น (แสดงถึงอวัยวะเพศชาย) รุกล้ำเข้าไปในเขตหวงห้าม นำรูปที่ไม่เหมาะสมของผู้อื่นมาเผยแพร่ หรือแต่งกายล้อเลียนแบบคนอื่นแล้วแสดงท่าทางที่ไม่ดี เผลอหุน เยี้ยวตรงชาติ ไป

จนถึงมาตรการ ซึ่งได้ทำให้เกิดคดีความ การวิวาท หรือสงครามระหว่างประเทศมาแล้ว

ภาคที่ ๔ หัวข้อที่ ๘ ในฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑๕ พ.ศ. ๒๕๔๔ ฉบับคุณแม่เขียน ๒๕๐๕ และฉบับวิกิซอร์ซ ๒๕๖๖ ใช้คำว่า “ยอมไม่ใช้กิริยา**บึกบึน**ต่อแขก” แต่ในฉบับวิชาวุฒิชัยตอนภาคผนวก ของ ม.ล.ป๋อง มลากุล ใช้คำว่า ยอมไม่**ใช้กิริยา****มึนตึ๊ง**ต่อแขก”

คำว่า บึกบึนแปลว่า ลำสัน แข็งแรง ทรหดทน แข็งแกร่ง ทนทาน ไม่ย่อท้อ ไม่ท้อถอย hardy, tough ส่วนมึนตึ๊ง แปลว่า แสดงอาการหมางเมิน โกรธอยู่เจี๊ยบๆ befuddled, nerveless, comatose เมื่อพิจารณาแล้ว การใช้คำว่ามึนตึ๊งน่าจะเหมาะสมกว่า หมายความว่าเมื่อมีผู้มาเยี่ยม เจ้าของบ้านต้องต้อนรับอย่างดี มิใช่แสดงอาการโกรธซึ่ง ไม่พูดด้วย หรือไม่มองหน้า

ภาคที่ ๑๐ ผู้ดีย่อมไม่ประพฤติชั่ว กายจริยา หนังสือสมบัติของผู้ดีบางฉบับ เช่น ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑๕ พ.ศ. ๒๕๔๔ ฉบับวิกิซอร์ซ ๒๕๖๖ และฉบับกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๒๓ ข้อ ๑ ใช้คำว่า “ยอมไม่เป็นพาลเกะกะ**ระริ้ว** และกระทำร้ายคน” แต่ในฉบับผนวกของ ม.ล. ป๋อง มลากุล และวิชาวุฒิชัย ใช้คำว่า “ยอมไม่เป็นพาลเทียวเกะกะ**ระราน**และกระทำร้ายคน” เมื่อพิจารณาแล้ว ควรใช้คำว่า “เกะกะระราน ซึ่งแปลว่า แสดงอาการดูร้าย เอะอะตึงตัง คลุ้มคลั่ง พาลเกร outraged , browbeat, disorder เช่นเมาสุรา อาละอาด อันธพาล เพราะคำว่าเกะกะระริ้ว นั้นไม่มีคำแปลที่เหมาะสม

บทที่ 10: ผู้ดี ย่อมไม่ประพฤติน่า

กายจริยา

1. ย่อมไม่เป็นพาลเที่ยวเกะกะระรัว และกระทำร้ายคน
2. ย่อมไม่ชมเชยผู้อื่นกว่า เช่น เด็ก หรือผู้หญิง
3. ย่อมไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน เจ็บอาย เพื่อความสนุกยินดีของตน
4. ย่อมไม่หาประโยชน์ ด้วยอาการที่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน
5. ย่อมไม่เสพสราจนถึงเมาและติด

ขอ เจ้าพระยาพระสมุทรบริรักษ์
ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑๖ ม.ค. ๒๕๖๖

เช่น นวอน นวอน หรือศรชวาญเอชพร หรือควงงอน
ตามความหมายของเจ้าอื่น วิถีที่ ๒ คือรับด้วยหัวใจ
ใจจริง เขาก็จะเป็นอย่างนี้ หรือจะให้เขาทำอะไรก็ได้
และด้วยใจอันงามของเจ้าอื่น คัมภีร์เป็นการสมควร

(๔) ผู้ดียอมไม่ทำอิริยาบถสิ่งสกปรก หมายความว่า
เมื่อเจตนาถึงอันใด ไม่ควรจะประพฤติชั่วใด ดังเช่น

๔๖ * สมบัติของผู้ดี

พระสงฆ์องค์เจ้า โดยที่ผู้ดีนั้นชอบทานมาถึงบ้านแล้ว
ก็ต้องต้อนรับด้วยอาการอันเรียบร้อยเสมอ ไม่ควรถือถือว่า
แขกผู้มาถึงเรือนคนนั้นเป็นผู้มาง้อมาให้ จึงควรต้อนรับ
มงคลอันดีจึงเป็นการสมควร

(๔) ผู้ดียอมไม่ให้แขกของตนมาเมื่อเขาพา
มาขอความว่า เมื่อเขาพาพา ต้องรับให้ได้โดยเร็ว ขึ้นอยู่
กับที่ หรืออยู่ที่หรืออย่างใดก็ตามผู้ดีควรให้ออกมาหาได้
ทุกเวลาและพยายามให้ได้โดยเร็วที่สุด ไม่ควรให้แขกต้อง

ภาคผนวก สมบัติของผู้ดี

ผนวก ๑

ผู้ดียอมรักษาศีลธรรมเรื่อง

คำว่า ผู้ดี หมายถึงบุคคลผู้มีความประพฤติดีทั้งทางกาย ทางวาจา และ
ทางความคิด คือ ทำดี พูดดี คิดดี

ทางจริยา

คำว่า กายจริยา คือ ทำดี เช่น เดินดี ยืนดี นั่งดี นอนดี แยกออก
ได้ดังนี้

(๑) ผู้ดียอมไม่ใช้วิธีข่มขืนทรมานบุคคล เช่น เมื่อเดิน
เข้าใกล้ใครก็หลีกเลี่ยงไปในระยะที่พอเหมาะ ไม่ยอมเข้าใกล้ให้
กระทบใคร ไม่ข่มขืนหรือกดขี่ใคร หรือข่มขืนใคร
ไม่ว่าเขาจะนั่ง นอน ยืน เดิน ไม่เหยียดเท้าใส่ใคร เมื่อท่าน
ผู้ใหญ่นั่งอยู่ ไม่เดินเฉียดไป ต้องยกมือไหว้ หรือเดินก้มหลังไป

ผนวก ๑๐

ผู้ดียอมไม่ประพฤติชั่ว

หมายความว่า ความชั่วคือความเสียหายปรักปรำแก่ คนที่ทำ
อย่างนั้น เรียกว่าประพฤติชั่ว ผู้ดีไม่ควรประพฤติเช่นนั้น ความจริงก็
ประพฤติในใจตัวเอง จึงชื่อว่าผู้ดี ถ้าประพฤติชั่วเข้า ความเป็นผู้ดีก็หมดไป
เพราะฉะนั้นผู้ดีจึงไม่ประพฤติชั่ว

ทางจริยา

หมายถึงความประพฤติทางกาย คือ เว้นความชั่วทางกาย

(๑) ผู้ดียอมไม่ประพฤติชั่วเพื่อละระรานและกระทำ
ร้ายตน หมายความว่า ผู้ดียอมไม่ทำตนให้เป็นพวกร้ายต่อ
ใครๆ เข้าตำราว่า ตัวใดกว่าข่มขืนน้อยกว่า มั่งมีกว่าระราน
คนจน มีอำนาจกว่าระรานผู้มีอำนาจน้อยกว่า แม้คนเสมอกันก็
ไม่ควรเป็นพวกร้าย ต้องแสดงตนให้เห็นว่ามีเมตตากรุณาต่อคน
ทั้งหลายทั่วไป จึงเป็นการสมควร

ในหัวข้อนี้หนังสือสมบัติผู้ดีที่พิมพ์บางครั้ง เช่น ใช้คำว่า “กิริยามีนตึง”
และบางชุด เช่น พ.ศ. ๒๕๐๕ (คุณแม่เขียน) พิมพ์ครั้งที่ ๘ พ.ศ. ๒๕๑๓ พิมพ์
ครั้งที่ ๑๗ พ.ศ. ๒๕๒๓ ฉบับวชิราวุธวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๔๕ ใช้คำว่า “กิริยา
บึกบึน” พิจารณาแล้วเห็นว่า กิริยามีนตึง น่าจะเหมาะสมกว่า เพราะมีนตึง
แปลว่า แสดงอาการหมางเมินโกรธอยู่เยียบๆ ไม่พูดไม่จา ไม่มองหน้า หน้าเบื้อ เย็นชา
ประสาทเสีย ใจ befuddled, nerveless, comatose, coolness ส่วนบึกบึน แปลว่า ทรหด
อดทน ไม่ย่อท้อ ไม่ท้อถอย คือ รัน ไม่อ่อนข้อ hardy, tough ซึ่งไม่เข้าเรื่องกับการ
กระทำของผู้ดีในข้อนี้

